

Leto XXI. Stev. 64
GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1951 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

S SEJE ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Sprejeli so več pomembnih gospodarskih predpisov

Beograd, 14. marca. (Tanjug). Na današnji seji Zveznega izvršnega sveta pod predsedstvom Svetozara Vukmanovića je bil sprejet osnutek splošnega zakona o občinskih dokladah in krajevnem samopriskevku. Ko bo ta zakon sprejet v Zvezni ljudski skupščini, bodo lahko izdale ljudske republike svoje dopolnilne zakone, s katerimi bo to vprašanje podrobneje urejeno. Izvršni svet je sprejel tudi pripombe k osnutku Zakona o dedovanju, ki mu jih je poslal Odbor za organizacijo oblasti in upravo Zvezne ljudske skupščine. Zvezni ljudski skupščini bo poslal predlog o nekaterih spremembah v zveznem družbenem planu, o katerih je danes razpravljal.

Na isti seji je Zvezni izvršni svet sprejel uredbo o ustanovitvi zvezne komisije za atomsko energijo. Naloga te komisije bo podpirati, koordinirati in usmerjati delo za razvoj atomske znanosti in voditi vse delo v zvezi s praktično uporabo atomske energije v proizvodne namene. Njena naloga bo tudi pripravljati načrte za razvoj atomske energije in skrbeti za njihovo izpolnjevanje. Članov komisije na današnji seji niso imenovali.

S sklepom Zveznega izvršnega sveta je bil Hasan Brkić razrešen dolžnosti zveznega državnega tajnika za narodno gospodarstvo in imenovan za državnega podtajnika v državnem tajnistvu za zunanje zadeve. Najbrž bo vodil sektor za gospodarske posle. Prej je bil na tem položaju sedanji veleposlanik v Indiji Bogdan Crnobrnja. Za novega državnega tajnika za gospodarstvo je bil imenovan član izvršnega sveta LB Hrvatske Ivica Gretić.

Obnavljanje nekaterih tekočih vprašanj
Glavni del seje je bil posvečen predpisom za obnavljanje nekaterih tekočih vprašanj s področja gospodarstva in socialnega zavarovanja. Zvezni izvršni svet je sprejel uredbo o finansiranju socialnega zavarovanja in uredbo

Predsednik republike pokrovitelj proslave društva »Abraševića«
Predsednik republike Josip Broz-Tito je prevzel pokroviteljstvo nad proslavo 50-letnice beograjskega kulturno-umetniškega društva »Abrašević«, ki se je začela včeraj, zaključila pa jo bodo konec maja.

Naš novi poslanik na Nizozemskem
Beograd, 15. marca. (Tanjug). Z ukazom predsednika republike je bil imenovan za jugoslovanskega poslanika na Nizozemskem Salko Fejiš, opolnomočeni minister in načelnik v Državnem tajnistvu za zunanje zadeve. Z istim ukazom je bil odpoklican dosedanji poslanik na Nizozemskem Milan Ristić, ki se vrača domov na nov položaj.

Gospodarska kritika zdaj tudi v Bolgariji
Sofija, 15. marca. V govoru, ki ga je imel na konferenci okrajne organizacije KP Bolgarije v Plevnu, je predsednik bolgarske vlade Vilko Cervenkov izjavil, da je napredek kmetijstva možen samo na podlagi socialistične industrializacije dežele, na podlagi dajanja

Vremenska napoved
Lepo vreme z delno oblačnostjo, ki se bo od časa do časa, zlasti v severovzhodni Sloveniji, povečala. Temperaturna pogoji med -9 in -2 na Primorskem okoli 3, čez dan med 6 in 13. Zjutraj v dolinah deloma meglino.

Ves svoj govor, ki ga je imel 8. marca in ki ga je včeraj objavil sofijski radio, je Cervenkov posvetil analizi kmetijske politike in poudaril, da je nujno potrebno zboljšati vodstvo državnih in partijskih organov, da bi kmetijstvo usposobili za naloge, ki jih mora izpolniti.

cijski sklad del dobička, ki bi ga sicer morala plačati kot zvezni davek, da niso oproščena tega davka. To predlaga Zvezni izvršni svet spriču bojazni, da bi ljudski odbori pustili tem podjetjem premalo sredstev za investicijski sklad. Sedanja osnovna sredstva v grafičnih in časopisnih podjetjih so dokaj zastarela. Po drugem predlogu bi se obravnavale kot podjetja elektrogospodarstva tudi tiste elektrarne, ki so kot obrati v sestavi posameznih podjetij in ki pretežno dobavljajo električno energijo omrežju skupnosti elektrogospodarskih podjetij.

Z napotkom bo Zvezni izvršni svet opozoril republiške izvršne svete, naj poostre nadzorstvo nad odbori ljudskih odborov o deležu gospodarskih organizacij v lastnem dobičku. Dogaja se namreč, da posamezni ljudski odbori s svojimi instrumenti o razdelitvi dobička ne izpodbujajo podjetij k bolj produktivnemu in racionalnemu delu, marveč nasprotno, zavračajo naraščanje proizvodnje in storilnosti in izpodbujajo celo k zvišanju cen na trgu.

Danes odločitev o Bevanu

»Vlada v senci« je pripravila dve resoluciji - Zanimivi rezultati ankete »News Chroniclea«

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

London, 15. marca. Jutri zjutraj se bodo poslanci Laburistične stranke sestali in sklepali o predlogu »vlade v senci«, da bi Bevana odstranili iz parlamentarne skupine in o tem obvestili nacionalni izvršni odbor, ki je pooblaščen, da sklepa o njegovi izključitvi iz stranke. Sestanka, ki ga pričačujejo v Veliki Britaniji z velikim zanimanjem, se bodo najbrž udeležili vsi laburistični člani parlamenta.

Vsi, razen enega, sira Richarda Attleenda, ki je v protest proti izjedovanju vodikovih bomb izjavil, da bo kot poslanec odstopil in se na volitvah kot neodvisni kandidat boril proti konservativnemu in uradnemu laburističnemu kandidatu. Attleenda ne bodo pustili na sestanku parlamentarne skupine, ker je, kakor so uradno izjavili, sam pretrgal stike s stranko. Tako ne bo mogel podpreti Bevana, kakor je nameraval.

Bevanov primer je glavni predmet razgovorov v laburističnem gibanju in angleški javnosti. Iz vrst vodstva stranke je doslej najostreje javno nastopil proti Bevanu blagajnik Gaitskell. Na konferenci v Scarborough je premagal Bevana pri volitvi blagajnika in zato velja za »dolgoročno upanje desnega krila«, oziroma za osebnost, ki bi ji večina v vodstvu stranke rada zaupala položaj prvaka, ko bo dozorel čas, da bi načel vprašanje Attlejevega nasledstva. O Gaitskellu tudi trdijo, da je glavni pobornik akcije proti Bevanu in da ta trenutek ne gre za sedanje vodstvo, marveč za nasledstvo.

Glavni argument zagovornikov ostrih disciplinskih ukrepov proti Bevanu je še zmeraj njegovo stališče do vodstva stranke in škoda, ki jo trpi stranka zaradi ne-nehnega kršenja discipline. V duhu akcije za »rešitev Bevana 5 minut pred dvanajsto«, se je zdaj položaj dokaj izkristaliziral. Nasprotniki Bevanove izključitve iz stranke so menda zdaj ugotovili, da je »vlada v senci« kršila strankarske predpise. Ti ljudje menijo, da je bilo po teh predpisih vodstvo parlamentarne stranke dolžno, preden bi sprejelo kakršen koli sklep, pozvati Bevana na odgovor.

To vztrajanje na vprašanju procedure bosta spremljali dve resoluciji. S prvo naj bi potrdili zaupanje v Attlejevo vodstvo »vlade v senci« ter obsodili Bevana in ga izključili iz parlamentarne skupine. Rezervno »resolucijo« pa imajo pripravljeno za primer, da bi nastal za Bevana najugodnejši položaj. Ta resolucija baje vsebuje predlog nacionalnemu izvršnemu odboru, naj Bevana izključi iz stranke. V dobro obveščeni krogih menijo, da ima »vlada v senci« za svojo prvo resolucijo zagotovljeno solidno ve-

NAJTEŽAVNEJŠA FAZA POGAJANJ MED FRANCIJO IN TUNIZIJO

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

Pariz, 15. marca. Z vrnitvijo tuniške delegacije v Pariz je prišlo vprašanje francosko-tuniških odnosov v odločilno, pa tudi v najtežavnejšo fazo. Pogajanja, ki so bila prekinjena 5. februarja po padcu Mendès-Franceove vlade, se zdaj nadaljujejo v vzdušju omajane zaupanja. Obe strani sta privolili v nadaljevanje pogajanj, vsaka pa ima svoje skrajne cilje, ki jim bo odločno podredila vse ostale točke sporazuma: Tahar Ben Amar načela tuniške samouprave, francoska vlada zaščitniško vlogo Francije v Tuniziji.

Udeleženci pogajanj se drže teh po notranji vsebini nasprotujočih si načel in si bodo prizadevali doseči takšen sporazum, ki bo kar najbolj zagotovil njih uspeh: Tunizijanom samoupravo, čim manj omejitve s francosko zaščito, Francozom zaščito, ki bi kar najbolj nevtiralizirala samoupravo. In seveda, nihče sploh ne prikriva svojih dvomov in bojazni, da bi se utegnili pogajanja hudo zavleči.

V pet mesecev trajajočih tuniško-francoskih pogajanjih pod Mendès-Franceovo vlado, polnih izmikanj, ki so privedla udeležence do meje potrpljenja in malone do prekinitve, so vendarle dosegli dobrih napredkov. Sporazumeli so se v naslednjih točkah:

da ostane v veljavi bardovska pogodba, s katero je bil pred 75 leti upostavljen tuniški protektorat, da bo vodstvo zunanje politike in narodne obrambe zaupano v bejevi vladi nekemu francoskemu generalu, da bo dosedanjska

francoskega generalnega rezidenta v Tuniziji zamenjal visoki komisar, da bo Tunizijo v Parizu zastopal bejev komisar, ki ne bo imel diplomatskega položaja, da bo francoskim državljanom v Tuniziji in tuniškim v Franciji priznan poseben položaj, drugačen od položaja, ki ga uživajo tužci, da bo francoski jezik uradni jezik v odnosu Tunizije do nearabskih dežel in obvezen v vseh tuniških solah.

Trije najvažnejši problemi so ostali odprti: rok, v katerem bo

sodna in policijska oblast prešla v roke Tunizijanom, vprašanje predsedstva francosko-tuniškega arbitražnega sodišča in kot najtežavnejše vprašanje: kako zagotoviti administrativno in funkcijsko oblast na posebnih področjih, zlasti važnih za Francijo v primeru vojne (okrog Bizerte in na jugu Tunizije), tako da bi bile francoske koristi kar najbolj zajamčene in da to ne bi pomenilo kršitev tuniške samouprave.

Če pomislimo, da so potrebni vsaj za pogajanja 5 mesecev, da so se sporazumeli v tistih točkah, v katerih gledišča delegacij niso bila tako toga, in sicer v času, ko je bilo vzdušje izredno ugodno (Mendès-France je privolil v neposredno sodelovanje Neodestura v razgovorih), tedaj šele lahko razumemo, kakšne težave čakajo udeležence pogajanj v sedanjem položaju, povsem spremenjenem spriču stališča nove francoske delegacije in spremenjenega razpoloženja v Tuniziji, ki ne zaupa Faureovi vladi.

Čeprav večina Francozov razume, da se »nekaj mora spremeniti v odnosih med Tunizijo in Francijo«, se del zbornice, ki podpira sedanjo vlado, še zmeraj vprašuje: ostati na starem, ali nekaj spremeniti.

Ker nima jasne predstave o tem, kakšna naj bi bila tuniška samouprava, je uradna Francija bolj skrbela za to, kako bi jo vnaprej omejila, kakor pa jo razvila in si s tem pridobila zaupanje Tunizijanom ter jih povezala s Francosko unijo, in v tem ko se je prejšnja vlada v želji, da bi zagotovila sporazumu trajnost, prek Tahar Ben Amara pogajala z Neodesturam, sedanja vlada sploh ni pripravljena pogajati se z ilegalno stranko, katere voditelj so v tujini ali v ječi.

Bejeva vlada se zaveda, da bi bil sporazum brez zadovoljive minimalnega programa samo košček ničvrednega papirja in da bi se kompromitirala pred množicami (ki so v celoti na strani Neodestura) in zato ne bo popuščala dlje, kakor v pogajanjih z Mendès-Franceovimi delegati.

Tahar Ben Amar je prispel v Pariz z napotki, naj nadaljuje pogajanja na tisti točki, na kateri so bila prekinjena 5. februarja, in s tistimi cilji, ki si jih je tuniška delegacija postavila ob prihodu v Pariz lani 4. septembra.

Francoska vlada je proti svoji volji sprejela dosežene sporazume in jih očitno namerava mimogrede revidirati, kolikor bo to je možno, vsekakor pa zagotoviti raztegljivost svojih načel in tudi roke, v katerih bo začela samouprava poslovati, raztegniti na čim daljši čas, potreben za »izvežbanje« novih tuniških upravnih organov. To bo seveda zavlačevanje pogajanj za daljši čas, morda v nedogled, kar bi pomenilo za francosko vlado vsaj trenutni uspeh, če se ji bo posrečilo obdržati zanimanje Tunizijanom za pogajanja v takšnih pogojih.

Bogdan Pešić

AVSTRIJA IN ZSSR

Danes bodo odločili o odgovoru na sovjetske pogoje glede avstrijske državne pogodbe

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

Dunaj, 15. marca. (Tanjug). Zunanji minister Figl je na današnji vladni seji poročal o razgovorih, ki jih je imel avstrijski veleposlanik Bischof z Molotovom v Moskvi konec februarja in v začetku marca. Vlada bo poslala svoj odgovor na sovjetske predloge glavnemu parlamentarnemu odboru, ki se bo sestel. Tu sodijo, da se je vlada odločila za ta ukrep spriču pomena, ki ga pripisuje sovjetskim predlogom, kakor tudi spriču delikatnosti položaja, ki je nastal zaradi zahteve Molotova, naj se Avstrija zavzame za sklicanje konference veselih in njenih predstavnikov o državni pogodbi še pred dokončno ratifikacijo pariških sporazumov o oborožitvi Nemčije.

V glavnem parlamentarnem od-

boru je po 11 predstavnikov vsake izmed koalicijskih strank in dva predstavnika Zveze neodvisnih. Odbor zastopa v nekaterih političnih vprašanjih celotni parlament in v njegovem imenu sprejema sklepe. Kaže, da bodo vladni odgovor objavili šele potem, ko bodo besedilo avstrijske note že izročili Moskvi.

ZDA podrejajo trgovino svojim vojaškim in strateškim interesom

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

Washington, 15. marca (AFP). Ameriški zunanji minister Dulles je danes v finančnem odboru senata zahteval, naj se podaljša zakon o sklenitvi trgovinskih sporazumov na recipročni podlagi za tri leta. Opozoril je, da zakonski osnutek, ki ga sedaj proučuje finančna komisija, predvideva podaljšanje sedanje zunanjetrgovinske politike ameriške vlade, tako da ostanejo v veljavi trgovinski sporazumi na recipročni podlagi in da se carine postopoma znižajo.

»Kolektivna varnost«, je dejal Dulles, »sloni deloma na kolektivnih vojaških ukrepih, nevarnost pa grozi prav tako od subverzije kakor od oboroženega napada. Vsekakor pa noben vojaški sporazum ne more biti trden, če ne sloni na zdravih gospodarskih temeljih in na medsebojnem spoštovanju.«

Na koncu je dejal: »Sodim, da

je največjega pomena, da ZDA nadaljujejo svojo sedanjo politiko trgovinskih sporazumov, ki upošteva mednarodne odnose.«

Naši pravniki v Toulousu

Toulouse, 15. marca (AFP). — Delegacija jugoslovanskih pravnikov se je včeraj in danes mudila v Toulousu. Včeraj popoldne so si delegati ogledali laboratorije elektrotehnične šole in tovarno dušika. Popoldne so bili še v inštitutu političnih ved.

Davi jim je župan Raymond Badioux priredil prisrčen sprejem. Ob tej priložnosti sta si Badioux in predsednik beograjskega MLO Minić izmenjala dobre želje za razvoj čedalje tesnejših stikov med obema mestoma in deželama. Jugoslovanska delegacija je bila zatem v Palais d'Art, kjer so zdaj razstavljene jugoslovanske srednjeveške freske.

SPLOŠNA PROTESTNA STAVKA V TRSTU

Delo se je ustavilo v vseh tovarnah, trgovinah in v prometu

(OD NAŠEGA SODELAVCA)

Trst, 15. marca.

Danes je bila v Trstu enourna splošna stavka, ki jo je organizirala Delavska zbornica in so se ji pridružili tudi Razredni sindikati, Enotni sindikati in druge organizacije. Med 10. in 11. uro, v času, ko je trajala stavka, so trgovci, obrtniki in mali industrijalci zaprli svoje lokale, tako da je bilo poslovno življenje mesta popolnoma paralizirano. Ustavljen je bil tudi ves promet. Tramvaj niso vozili in tudi ne avtobusi. Odrpne so bile le kavarne in gostilne, katerih lastniki so sicer izrazili svojo solidarnost s stavkajočimi, a zaradi policijskih predpisov svojih lokalov niso smeli zapreti.

Stavka je uspeła tudi v vseh večjih tržaških tovarnah in ladjedelnih, kakor tudi v ostalih manjših podjetjih.

Stavka ter zaprte trgovine in obrati pričajo o enotnosti vseh Tržčanov, o skupnih gospodarskih interesih Tržčanov. Sklep o proglasitvi stavke je sprejela Delavska zbornica na nedeljskem zborovanju, ko so razpravljali o vedno hujši gospodarski krizi. Nekaj nenavadnega je bilo poslušati razne govornike na tem zborovanju, ko so poudarjali, da je italijanska vlada odgovorna za čedalje nezmožnejši položaj tržaškega gospodarstva. Dosejel je prav Delavska zbornica odkrito ali prikrito zagovarjala stališče, ki so bila v odločnem nasprotju z interesi tržaškega gospodarstva. Tako je tajnik Delavske zbornice Bazzaro, ki se je pravkar vrnil iz Rima, kjer je skupno s tržaškimi županom in članom vladne komisije za Trst razpravljali o gospodarskem položaju Trsta, izjavil, da so zborovalci izrazili razočaranje nad italijansko vlado, ki ni izpolnila danih obljub in že pet mesecev zavlačuje izpolnitev načrtov za dvig tržaškega gospodarstva. Ugotovil je, da se Tržčani ne morejo zadovoljiti z raznimi podporami, ker se s podporami ne rešuje gospodarska kriza. Bazzaro je dejal: »Medtem ko zdravnik študira diagnozo, bolnik umre.« S tem je jasno označil položaj Trsta in stališče italijanske vlade do teh vprašanj.

Gospodarsko krizo v Trstu občutijo vsi sloji prebivalstva. Brezposelnost narašča. Med 20.000 brezposelnimi delavci je 50 % iz

industrije. Število zaposlenih delavcev stalno pada in se je samo lani znižalo za 3142 delavcev. Drugi podatki pričajo, da je tudi vedno več delavcev po skrčenem delovnem urniku. O ladjah, ki so jih Trstu odvzeli in za katere so obljubili, da jih bodo vrnil, ni ne duha ne sluha. Prav tako nečesto uvesti tradicionalnih pomorskih prog, ki jih je svoj čas Trst imel. Promet v pristaniščih je skrajno skrčen, kar ga pa je, gre predvsem na račun blaga, ki daje le malo zaslužka. Namesto da bi ustanovili nove ladjedelnice in nove tovarne, posamezne družbe umikajo iz Trsta kapital,

in premeščajo svoje obrate v druga italijanska mesta.

V nič boljsem položaju niso trgovci in obrtniki ter mali industrijci. Za primer naj navedemo položaj nekega lastnika trgovine s čevlji, ki zaposluje tri pomočnike: nekega dne v preteklem tednu ni prodal niti enega para čevljev, medtem ko je naslednjega dne prodal vsega skupaj 2 para ženskih in 2 para moških čevljev. Jasno je, da bo moral v kratkem opustiti pomočnike ali pa celo napovedati konkurz. Na splošno računajo, da se je prodaja blaga v trgovinah znižala za več kot 50%.

Zato je bila današnja stavka enodušni protest Tržčanov proti brezbriznosti oblasti do problema tržaškega gospodarstva, ki je v nevdržnem položaju in zahteva učinkovite ukrepe. Trst trebuje svoje ladje, potrebuje svoje tradicionalne pomorske progr, olajšave, ki bi pritegnile izvoznike, da bi se posluževali tržaškega pristanišča. Tržčani zahtevajo, da italijanska vlada končno prične izvajati obljubljene načrte za dvig tržaškega gospodarstva ter da ukrene vse potrebno, da se Trst reši iz krize, ki je iz dneva v dan vedno bolj občutna.

Ali bodo ZDA omilile cenzuro za pošto in sprostile osebni promet z deželami vzhodnega bloka?

(OD POSEBNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

New York, marca

Ameriška javnost je zadnje dni načela vprašanje nemotene izmenjave ljudi in idej med deželami. To se ni zgodilo po načelju. Znano je, da ameriške oblasti omejujejo prihod kulturnih javnih in kulturnih delavcev iz SZ in drugih vzhodnoevropskih dežel v ZDA. Ameriške poštne oblasti pa so te dni objavile novo odredbo po kateri zdaj pregledajo vse publikacije, ki prihajajo iz SZ, Kitajske in vzhodnoevropskih

dežel v ZDA. Teh publikacij ne izročajo naročnikom, čeprav imajo pravico do njih, češ da »za to niso pooblaščenici.«

»New York Times« pravi, da poštne oblasti že več let zadržujejo listo »Pravde« in »Izvestij«, da ne prideta v roke naslovljenecem. To se je začelo že leta 1940. Publikacije iz tujine s politično propagando lahko prejema samo ljudje v diplomatski službi in agenti tujih držav. Vsem drugim naslovljenecem jih pošta ne dostavlja in dogaja se celo, da jih unižijo. Druge publikacije iz omenjenih dežel prejema samo še šole in podobne ustanove. A tudi takšne publikacije pregledajo že v New Yorku, New Orleansu in San Franciscu. Pomnožilo se je tudi število prevajalcev za to literaturo, ker pregledujejo vse časnike in revije v ruskem, kitajskem, češkem, slovaškem in ostalih jezikih »dežel za železno zaveso«. Vzporedno s pošto opravljajo to kontrolno službo še carinske oblasti.

Bivši veleposlanik v Moskvi George Kenan v svojem pismu v »New York Timesu« poudarja, da ta praksa ZDA samo škoduje. Kenan pravi, da je bral »Pravdo« in »Izvestija« nad 27 let in da človeku nič tako ne pripomore kot pravilnemu razumevanju sovjetske stvarnosti, kakor branje teh časnikov. Med drugim se tudi vprašuje: »Ali so res v naši vladi ljudje, ki verjamejo, da je naša lastna politična filozofija tako neprepričljiva, naša privržnost k njej tako slaba, naša mladina tako zapeljana in naivna, na drugi strani pa da so tako močni, logični in vsiljivi, da moramo fizično ščititi naš narod pred slehernim sočenjem s komunistično mislijo.«

Državno tajništvo za zunanje zadeve je te dni protestiral proti ruski zahtevi, naj neki ameriški duhovnik zapusti Moskvo. V Rusiji so ukrenili to v odgovor

na prejšnjo ameriško zahtevo, naj ruski metropolit Boris zapusti ZDA. Kenan v svojem pismu pravi, da takšni ukrepi varnostnih organov škodujejo ameriški zunanji politiki. Enako poudarja tudi v »New York Timesu«. Takšna praksa je tem bolj škodljiva za ZDA tudi zato, ker so Sovjeti začeli dovoljevati čedalje večjemu številu Američanov in nekomunistov sploh, da obiščejo njih deželo.

Vse kaže, da je tudi ameriška uprava pripravljena dovoliti nekatere spremembe v smislu liberalizacije. N. Vuković

OB ZACETKU ZASEDANJA EEC V ŽENEVI

TRGOVINA MED VZHODOM IN ZAHODOM

Ali se bo zdaj to vprašanje dvignilo z ravni klubske debate?

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

Ženeva, 15. marca. V velikih dvorani Palače narodov v Ženevi se je danes začelo 10. zasedanje Evropske gospodarske komisije OZN (EEC). V njenem delu sodeluje tudi jugoslovanska delegacija pod vodstvom direktorja Zveznega zavoda za gospodarsko planiranje Sergeja Kraigherja.

V Ženevi so se krogi OZN pred začetkom zasedanja čudili sprčo nedavno objavljenega napada ameriškega tednika »News week« na izvršnega tajnika Evropske gospodarske komisije Gunnarja Myrdalla. Tu menijo, da je prišlo do napada iz dveh razlogov. Prvi je menda v tem, da je bila pod Myrdalovim vodstvom objavljena zloglasna razprava o cenah petroleja v Zahodni Evropi. Drugi razlog pa je bilo slišati že prej, nameč da Myrdall ogroža varnost zahodnega sveta z »oznanjanjem« potrebe po trgovinski menjavi med Vzhodom in Zahodom.

Po razpoložljivih podatkih nekateri delegacije zdaj ne žele forsirati trgovinske izmenjave med Vzhodom in Zahodom, kar bi jemu so prisostvovali predsednik republiškega zbora Sabora LR Hrvatske dr. Zlatan Sremec, tajnik Sabora Stjepan Debeljak in ljudski poslanec Dušan Čalić.

Po sprejemu so bili libanonski gostje na slavnostnem kosilu, ki ga je njim na čast priredil predsednik dr. Vladimir Bakarić. Razen njih so bili na kosilu podpredsednik Izvršnega sveta LR Hrvatske Božidar Maslarić, podpredsednika obeh zborov Sabora dr. Zlatan Sremec in Josip Čazi, člana Izvršnega sveta Hrvatske Zvonko Brkić in Ivo Serajčić, predsednik zagrebškega MLO Vječeslav Holjevac, podpredsednik Zbora proizvajalcev Josip Čuljat, ljudski poslanec Dušan Čalić in državni tajnik za narodno gospodarstvo Dušan Dragosavac.

Libanonska parlamentarna delegacija si je dopoldne ogledala tovarno »Rade Končar«, popoldne pa Moderno galerijo.

Zvečer je bila v hrvatskem Narodnem gledališču, kjer so predvajali balet »Vrag na vasi«. Libanonski gostje bodo jutri odpotovali v Ljubljano. Z. G.

Parlamentarci iz Libanona so si včeraj v Zagrebu ogledali tovarno Rade Končar in Moderno galerijo ter bili v gosteh pri Vladimiru Bakariću

utegnili Evropsko gospodarsko komisijo (EEC) privedi na splozka tla političnih obračunov in skupnih napadov, kar je postalo v zgodovini te organizacije že pravilo. Na dnevnem redu zasedanja EEC bo tudi poročilo strokovnjakov OZN o problemih nerazvitih evropskih dežel, razen tega pa bodo razpravljali o splošnem gospodarskem položaju v Evropi. V teh vprašanjih EEC najbrž ne bo zadel na težave.

Dobro obveščeni krogi pravijo, da si bodo SZ in vzhodnoevropske dežele prizadevale zagotoviti tudi za Zahodno Nemčijo enakopravni položaj v EEC, kar bo nedvomno povzročilo nove spore. Obetajo se tudi novi predlogi SZ o zboljšanju trgovinske menjave med vzhodnimi in zahodnimi deželami. Sovjetska delegacija, ki jo vodi pomočnik ministra za zunanjo trgovino SZ Kumikin, meni, da je dozorel čas za večjo gospodarsko menjavo med evropskimi deželami. Vprašanje povečanja menjave pa je že zdavnaj na dnevnem redu, le da je zmeraj utonilo v morju propagandnih govorov, ki so EEC spravili na raven debatnega kluba.

Sedanje zasedanje bo trajalo 15 dni. Na njem so se spet zbrali znani predstavniki. Ne bo se jim težko spomniti, kdo je kriv, da se je EEC spremenila v ustanovo, katere delo zavirajo medsebojna trenja.

Na današnji seji so proučili poročilo tajništva komisije o gospodarskem položaju v Evropi. Poročilo pravi, da se je industrijska proizvodnja lani v prvih devetih mesecih povečala za kakih 8% v primeri z enakim obdobjem v prejšnjem letu. Tudi obseg zunanje trgovine se je povečal za 10 do 25%. Zaposlenost je narasla in je bilo na nekaterih področjih čutili pomanjkanje delovne sile.

Na zasedanju sodeluje 28 dežel, izmed katerih jih ima 18 (med njimi tudi Jugoslavija) pravico do glasovanja. B. Bucalo

DANES PO SVETU

»Oborožena koeksistenca«

Nekateri politični krogi po svetu se ne zavzemajo za aktivno in mirno koeksistenca, pač pa za stalno. Ta koncepta ima na žalost svoje vplivne predstavnike. Na eni strani to koncepta, ki zagovarja izključno z učinkovitimi kolonialnimi silami in z ustrezno navedenimi orožja za množično teroristične napade, ki jih izvajajo teroristične sile in v obliki izstrelkov ter zavest o tem, da vendarle mirno stanje, se pravi, stanje oborožene koeksistenca.

Toda tudi zagovorniki te koncepte priznajo, da stanje oborožene koeksistenca ni mirno stanje, ampak stanje, ki je namenjeno kot minimum, da se zadržava oborožitev, in zanje je najnujno v oboroževanju, oziroma točno novele in v svoj prid spremeni ravnanje. Vse to pa zahteva nenehno taktično in oborožitev, ki ga spremljajo. Kakšna je pod takšnimi pojmi taktično ravnanje? Do katere točke je treba prispeti pri oboroževanju, da bi bilo lažje kazati? Zamen je oboroževanju pa se svet približuje drugi možnosti – vojni.

Koncepta o »oboroženi koeksistenca« je očitno rodnin brat politike ravnanje in sovražne lahore. Takšna politika kaj pogosto privede v zagato.

Nekega dne pa se morda ne bo moč več dalo rešiti iz nje.

V nasprotju z njo pa je zapisel o aktivni mirobiljni koeksistenca jasna, perspektivna in realna. Namesto tekmovalna v oboroževanju, prožen in blokovi predvideva mirna pogajanja, sodelovanje in spoštovanje osnovnih pravic slehernega naroda: neodvisnosti, suverenosti, pravice do samostojnega notranjega razvoja.

Njen cilj ni zanesen mir in mnogo let nemira ter nezmanjšane napetosti med bloki, temveč dolgoročen, stabilen in perspektiven mir. Mir zaradi napredka v svetu. Aktivna koeksistenca ni za gesto »množičnega povračila«, pač pa za gesto v »množičnem sodelovanju«. Če bi uresničili to drugo gesto, bi prvo celo kot domneva postalo nepotrebno.

Tisto, pa, kar vzbuja posebno skrb, je pojmovanje nekaterih zagovornikov »oborožene koeksistenca«, da bo le-to zamenjala mirobiljna koeksistenca šele takrat, ko bodo »osvojevali« mir in iz drugega bloka držav. Točneje rešeno, ko bo, vsekakor z močjo orožja, vsemu svetu zavladal en sam sameat blok. O. Milčević

Angleški korak v Moskvi

London, 15. marca (Reuter). Predstavniki britanskega zunanjega ministrstva je danes objavil, da je Velika Britanija opozorila sovjetske oblasti na incident, ki se je pripetil v nedeljo v britanskem veleposlanstvu v Moskvi.

možnost menjave informacij med obema deželama o vodikovi bombi. Poudarja je v zvezi z ameriškim zakonom o atomski energiji iz 1. 1954.

ZDA KRIŠNA MENON PRI EISENHOWERJU

Washington, 15. marca (AFP). Indijski delegat v OZN Krišna Menon je danes obiskal predsednika Eisenhowerja. Razgovorjala sta se o ameriških letalcih, ki so v kitajskih zaporih.

POMOČ TUJINI V PRIHODNJEM LETU

Washington, 15. marca (AFP). Direktor ameriške uprave za stike s tujino Harold Stassen je bil danes pri predsedniku Eisenhowerju in ga je seznanil z uspehi svojega nedavnega potovanja po južnovzhodni Aziji in Daljnem vzhodu. Novinarjem je izjavil, da bo predsednik Eisenhower sredi aprila predložil Kongresu načrt o ameriški pomoči tujini v prihodnji poslovni dobi (1955–1956), ki bo znašala 3,5 milijarde dolarjev.

POLJSKA PROCES PROTI AMERIŠKIM VOHUNOM

Varišava, 15. marca (AFP). Pred vojaškim sodiščem se je danes začela obravnava proti štirim Poljakom, obtoženim, da so vohunili za ZDA. Med njimi je tudi nekdanji novinar Skovron.

GRČIJA AMERIŠKE INVESTICIJE

Atene, 15. marca (Tanjug). Skupina ameriških finančnikov je sklenila vložiti znatna investicijska sredstva v posamezne gospodarske panoge na Grškem. V New Yorku je že ustanovila družbo »International Export and Import Corporation«, v Grčiji pa je prevzela banko v Hiosu. Svoje kapitalne bo investirala predvsem v rudnik železne rude v Satalanti ter v razna turistična podjetja.

INDIJA INDIJSKI PARLAMENTARCI POVABLJENI V SZ

New Delhi, 15. marca (Tanjug). Vrhovni svet je povabil Indijski parlamentarno delegacijo v Moskvo na obisk. Indijski parlament na vabilo še ni odgovoril.

SZ SE O INCIDENTU V BRITANSKEM VELEPOSLANSTVU

Moskva, 15. marca (Reuter–AFP). O incidentu v britanskem veleposlanstvu v Moskvi so se izvedele naslednje podrobnosti: Napadalec je proti 6. uri zvečer vdrl v poslopje veleposlanstva. Ob vohodu je sovjetskega miličnika ranil. Prvotne vesti, da bi ga ubil, niso bile točne. Napadalec je nato zdrvel po stopnicah v velposlanstvijski sprejemni salon in se tu skrčil za vrata. Tam sta ga zalotila tajnik veleposlanstva in neki usluž

benec in ga brez težav razorožila. Izročila sta ga sovjetski milici prav v hipu, ko sta se veleposlanik Hayter in njegova soproga vrnila z izleta. Sodišča, da ta incident ni političnega značaja. Napadalec je bil duševno neuravnotežen.

IZRAEL INCIDENT NA MEJI Z JORDANIJO

Tel Aviv, 15. marca (AFP). Skupina jordanjskih vojakov je včeraj v Jeruzalemu streljala na izraelsko policijsko patruljo, neka skupina Jordancev pa je na izraelskem ozemlju na cesti blizu Elata ob Crnem morju položila mine, ob katero je zavozil osebni avtomobil. Voz je poškodovan. Zaradi teh incidentov je Izrael zahteval intervencijo izraelsko-jordanске komisije za premirje.

MAROKO FRANCOŠKI VARNOSTNI UKREPI

Pariz, 15. marca (Reuter). Francoška vlada je sklenila izdati posebne odredbe za varnost v Casablanci, kjer je bilo minul teden več atentatov in ubojev. Upravo v Casablanci namerava popolnoma reorganizirati.

TEROR V UZDI

Uzdza (Maroko), 15. marca (Reuter). S strojnimi oborožena skupina nacionalistov je danes streljala iz avtomobila na ljudi, ki so čakali na avtobusni postaji ter na goste v nekem arabskem klubu v Uzdi. Pri tem sta bila ranjena dva civilista.

IV. PISMO IZ ZDA

Matussov proti Matussovu

Priča, ki pravi, da je lagala, in senatorji, ki pravijo, da ni

New York, marca

Federalni urad za preiskave trdi, da je pred tremi leti spoznal Matussova za »neprimerno« pričo in da ga je leta 1952 odpustil. Matussov je ohranil korespondenco, ki jo je imel s tajno policijo še leta 1953. Javno pa je znano, da je ministrstvo za pravosodje, ki mu je FBI podrejen organ, uporabljalo usluge Matussova v svojih procesih še pozno v letu 1954. Isto velja tudi za kongresne odbore. Zato ni prav nič čudno, da so zdaj, ko je Matussov prekladal svoje prejšnje izpovedbe, vsi pohiteli in se mu odrekli v prizadevanju, da bi ga po možnosti spravili v zapor in vsa zadeva zabrisali.

To pa je tem težavnejše, ker bi obsodba Matussova kot lažne priče logično privedla do razveljavitve vseh akcij proti posameznim ameriškim državljanom na podlagi prejšnjih izpovedb Matussova. Tako je nastal paradoksen položaj, v katerem priča trdi, da je lagala, preiskovalci pa trdijo, da ni. Razen tega pa demokratiški politikci ne morejo premagati izkušnje, ki jim jo nudi Matussov. Njegovo sedanje pričevanje jim daje močno orožje, ko odkriva metode, ki so jih nekateri desni republikanci uporabljali v svojih

političnih gonjah. Zato se je senatorju McCarthyju zdelo potrebno, da je izjavil: »Presenečen sem bil, ko sem videl na televiziji, kako demokratski senatorji prigovarjajo Matussovu, naj obrekuje republikanske senatorje. V mojih očeh so padli pod raven samega Matussova.«

Kongresni odbor, ki je prevzel nehalno nalogo, da bo zaslil Matussova kot skesanjo pričo, je ubral določeno pot obtožbe, da se Matussov podtaknil, da se je zdaj spreobrnil zaradi denarne koristi, ki jo bo imel od svoje knjige »Lažna priča«, da mu je KP ZDA dodelila posebnega stražarja in da ga pomoči skriva, in končno, da mu nekdo zdaj skriva daje denar. Vse te obdolžitve je Matussov pred odborom zavrnil. Rekel je, da je bil njegov cilj prikazati ameriški javnosti veliko nevarnost »komunizma« in postati »eden izmed junakov ekstremnega protikomunističnega gibanja.«

Matussov trdi, da od knjige ne bo imel nobene denarne koristi. Če izdatki ne bodo presegali dohodkov, bo zaslužek dal za do-

brodelne namene neki visoki šoli, ki jo je nekoč lažno obdolžil »komunistične infiltracije«. Matussov pravi, da ga nihče skrivaj ne podpira. Denar, s katerim se preživlja, izvira od nekega izdelovalca igračk, ki mu je izročil svoj izum Jo-Jo brez vrvice. Njegovega imena noče povedati. To pravico mu daje ameriška ustava. Odboru ne predlagal, naj bi ga zaslil za »aparatur za odkrivanje laži«. Takšne aparate uporablja ameriška policija, sodišča pa jih ne priznavajo. Rekel je, naj bi s takšnim aparatom zaslili tudi nekatere bivše komuniste, češ da so lagali kakor on.

Ko je prišlo na vrsto vprašanje gnotnega položaja Matussova, je ponovil trditve, da se preživlja s svojim izumom nove otroške igrače Jo-Jo brez vrvice.

»Brez vrvice?« je vprašal predsednik odbora.

»Da, da, brez vrvice,« je mahal Matussov z rokami, ko da pojasnjuje, kako se igrača vrta po zraku brez opore. Senatorji so se spogledali in namuznili. Čutili so, da bi jim utegnili smeh škodovati. Niso pa se mogli premagati, ko je Matussov z resnim glasom povedal, da se je nedavno ukvarjal s pisateljevanjem, in sicer s poezijo.

»Moja najnovejša pesnitev obravnava atomsko bombo,« je rekel. »Imenuje se: Za koga usoda bum-buma?« Fansa je dosegla višek, dostojanstvo kongresnega odbora pa nasprotno. Sejo so odgodili. Jaša Leni

VOLITVE V ANGLIJI

napovedujejo že za letošnjo pomlad oziroma jesen

London, 15. marca (Tanjug). Dopoldne je imela britanska vlada sejo. Ker je vlada že včeraj zavzela stališče glede razprave v Spodnji zbornici v mednarodno-političnih vprašanjih, je današnja izzvala ugibanja, ali namestnik parlamentarne volitve že v bližnji bodočnosti. V krogih konservativne stranke poudarjajo, da Churchill sploh ne bo načel tega vprašanja, dokler novi proračun ne bo sprejet. Na hodnikih Spodnje doma je bilo slišati tudi

menenje, da bi utegnile biti volitve že v maju, večina poslancev pa računa z njimi v septembru ali oktobru.

Kakorkoli že, na volitve se pripravljajo tako v konservativni kot v laburistični stranki. Laburisti so ustanovili poseben odbor, ki že proučuje načrte za predvolilno kampanjo. Tudi konservativci se pripravljajo. Mandatna doba sedanje Spodnje zbornice poteče po zakonu šele prihodnje leto.

MARIBOR IN OKOLICA

KMETJE SE PRIPRAVLJAJO NA POMLADANSKO SETEV

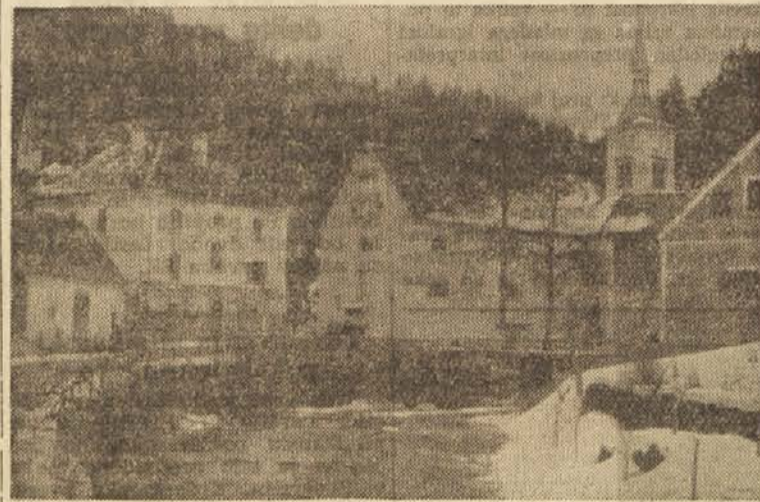
Semena in gnojila so si že priskrbeli — Kaže pa, da bo premalo travnih semen in semenskega krompirja

Pozen sneg bo letos nekoliko zavrl dela na polju. Vzlic temu kmetje ne odlajajo z nakupom semen za pomladansko setev. Večina jih je pohitela že februarja in v začetku marca. V trgovini zadržujejo trgovskega podjetja »Semena« v Mariboru, ki prodajajo semena, umetna gnojila in zaščitna sredstva za kmetijske rastline, je bil tako velik naval, da so morali uvesti prodajo semen v zavrtih tudi v drugih trgovinah. Sedaj prodaja kmetijsko semena še 15 drugih prodajal, med temi 11 prodajal povrnine. V enem mesecu so prodali v Mariboru, kjer nabavljajo semena kmetje iz okoliških krajev, več kot pol mi-

liona zavrtkov raznih semen. Doslej je združeno trgovsko podjetje, ki oskrbuje vse mariborske trgovine s semeni, krilo skoraj vse potrebe in povpraševanje. Premalo ima le travnih semen raznih sort ter semen detelj, lucerne in krmske pese. Teh ne more dobiti dovolj niti v drugih krajih naše države, kjer nabavljajo razna semena, ki jih v mariborski okolici niso pridelali dovolj. Nekateri kmetje in kmetijska gospodarstva, ki ne morejo dobiti dovolj teh semen, bodo letos posejali več korenja, ki ga bodo rabili za živinsko krmo.

Tudi dobrega semenskega krompirja, ki ga je vskladišči združeno trgovsko podjetje 20 vagonov, je že zmanjkalo. Povpraševanje je še vedno precejšnje, zato bodo letošnjo jesen vskladišči več semenskega krompirja. Podjetje je že sklenilo pogodbe s kmeti, ki bodo pridelali dober semenski krompir na 75 hektarih in to predvsem v višjih legah Pohorja, kjer se ne izrodi tako hitro. Če ne bo slaba letina, bodo imeli drugo pomlad toliko semenskega krompirja, da bodo lahko krili naročila tudi iz ravn-

ninskih krajev ob Muri, kjer so manj ugodni pogoji za pridelovanje semenskega krompirja. Kmetovalci vedno bolj cenijo tudi umetna gnojila. Mnogi so jih nabavili že pozimi. Samo združeno trgovsko podjetje v Mariboru je do sedaj prodalo že 120 vagonov umetnih gnojil.

Hoče pri Mariboru

»Celjske grofje« v proslavo desetletnice osvoboditve v Pesnici

Kulturno umetniško društvo »Marica Karentič« v Pesnici je med najdelavnejšimi v okraju Maribor. Posebno delavna je dramska skupina, ki dela redno in je postavila na pesniški oder že več igralskih stvaritev.

V počastitev desetletnice osvoboditve so se odločili za dramo Bratka Krefta »Celjski grofje«. Premiera je bila v nedeljo dne 13. marca v polni dvorani Zadruga doma v Pesnici. Igra je režijsko naštudiral književnik France Filipič. Gledalci so bili iz izvajanjem nadvse zadovoljni in so nastopajoče nagradili z aplavzom. Pravda je dokaj dobro tolmačil mlad igralec Stanko Šerc. Občinstvo je osvojila tudi

Veronika v izvajanju Jožice Partljič. Dognan je bil Pikolomini Franceta Frajzmarja, najbolj pa je uspel pater Gregor igralca Androviča. Izkazala se je tudi Sajher Adela v vlogi kraljice Barbare. Hermana je tolmačil Vinko Čeh, Jošta pa Božo Babič. Prav tako so tudi ostali igralci vložili v svoje delo dosti truda in pomagali k uspehu prireditelja. Scena je bila okusna in povsem primerna, prav tako tudi kostumi, maske in razsvetljava.

J. K.

DVA MILIJONA ŠKODE ZARADI OGNJA

V vasi Podreče v Kranjskem okraju je pogorelo gospodarsko poslopje Ivana Grabnarja. Ker je zgorelo tudi različno orodje, je škoda za 1.500.000 dinarjev. Kot je komisija ugotovila, je ogenj nastal zaradi kratkega stika na podstrešju.

V vasi Vinje, okraj Ljubljana okolica, je pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Kokaljca. Škoda je za 500.000 din. Ogenj je menda nastal zaradi neprevidnosti otrok.

PODLI TRI PEŠCE IN POBEGNIL

V ponedeljek zgodaj zjutraj so šli po cesti v Izoli trije pešci. V bližini tovarne Arigoni jih je dohitel z osebnim avtomobilom šofer Brion Karlo, ki je vozil v smer Kopra, ter podi pešce Proglj Štefan luja, ostala dva pa laže poskodovana. Pregrla so po nezgodi pajlali takoj v izolsko bolnišnico. Voznik po nezgodi ni ustavljal avta, da bi nudil pomoč posređencom, niti ni nezgodo prijavil kot to zahtevajo predpisi o prometu na javnih cestah, ampak je vozil dalje. Ko občainjo pa je tudi ta pustil za seboj sledi. Pri nezgodi je zadet omganga izmed posređencev z žarometom, pri čemer so se drobi razbitega žarometnega stekla razleteli po vozlišču. Ti sledovi pa so zadostovali, da so prometno varnostni organi pobeglega vozilka že po nekaj urah izsledili. Prav bi bilo, da si bi vsakdo, ki je priča prometni nezgodi, po kateri pomni oblika in barvo vozila, predvsem pa evidenco številko, ter tako prometno varnostnim organom olajša zasledovanje za takim brezvestnežem. S. D.

Društvo prijateljev mladine v Košakih

Na področju MLO Maribora je tudi Društvo prijateljev mladine med organizacijami, ki so pokazale voljo in tudi uspehe v svojem delu. Zadnji občni zbor društva je to ponovno potrdil. Uspehi pa so toliko lepši, ker je delo na področju Košakov najtežje zaradi mnogih primerov slabih družinskih razmer. Ponekod je še močno zakorenjen alkoholizem, drugod pa se starši zelo malo brigajo za vzgojo in dejavnost svojih otrok. Zato bo Društvo prijateljev mladine v Košakih v svojem bodočem delu posvetilo večjo skrb zanemarjenim, kakor tudi lemečki mladini, ki zapuščila šolo.

Doslej je društvo uredilo otroško igrišče pri vrtcu in pričelo urejevati športno igrišče za ostalo mladino. Najtesnejša je bila povezava s pionirskim odredom osnovne šole, posebno ob raznih pionirskih praznikih. J. K.

Le ugotovitev ali koristna kritika

Bo občni zbor pripomogel, da bodo sindikalne podružnice v Lendavi boljše delale?

Pred dnevi je bil v Lendavi občni zbor Krajevnega sindikalnega sveta. Navzoči delegati so ugotovili, da so bile zadnje leto mnoge podružnice nedelavne, nekatere se skozí celo leto niso sestale, pa tudi svojih članov niso seznanjale z različnimi uredbami in predpisi. Podružnici v Črenovcih in Dubrovniku nista odvajali določenega odstotka članarine, druga niti svojega delegata ni poslala na občni zbor. Člani podružnice obrtnih delavnic se niso sestali, vse dokler se podružnica ni razdelila v štiri manjše skupine. Vse premalo so storili člani sindikata tudi na področju prosvetne dejavnosti; to velja zlasti za podružnico pri Nafti. KSS v Lendavi ima še sedaj preko 124.000 din. sklada za brezposelne, kajti lani ni izplačala iz tega sklada niti dinarja. Tudi v tem se kaže nedelavnost, kajti nezaposleni o tej pomoči niso vedeli.

Vendar je Krajevni sindikalni svet med letom tudi marsikaj pozitivnega opravil. Rešil je več sporov v zvezi s člani, ki so jih posamezna podjetja hotela odpustiti. Podružnice v lendavski okolici so lani zbrale precejšen znesek za celjske poplavlence. Izmed članov se je odzvalo tudi 320 prostovoljnih kryodajalcev. KSS je nabavil instrumente za »Svobodo«.

Razgovor na občnem zboru je bil dokaj živahen. Govora je bilo o tarifnih pravilnikih in o kadrovskem vprašanju. Delegati so menili, da je tudi pri akordnem delu treba skrbeti za pravilno plačevanje. Dejali so tudi, da bodo morali sindikati razpravljati o podjetjih, kjer imajo na deset delavcev po tri ali več uslužbenec. Menijo so še, da bo treba pregledati stanje v mestni pekarni, kjer je v zelo kratkem razdobju prišlo do več kot 10.000 din deficit. —jo

Novo mesto se pripravlja na deseto obletnico osvoboditve

»Partizansko Novo mesto«, kakor si je med NOB zaslužilo častni naslov, se pripravlja, da bo dostojno proslavilo veliki jubilej osvoboditve. V to bodo usmerjene razne kulturne prireditve, razstave (zgod. NOB, razstava 10-letnega gospodarskega razvoja v novomeškem okraju), predavanja in podobno. Brž ko bo izginil »predpomladni belež«, kakor so imenovali debelo snežno odejo, bo mestni občinski odbor spet začel urejevati glavni trg — pločnik, prostor med pločniki in tlakovano cesto, prostore za drevesa, za herme pred rotovžem —, na trgu pa bodo postavili vodnjak, oziroma fontano iz rezanega kamna. Vodnjak bo postavljen v spomin na našo osvoboditev. Z že urejenim spomeniškim prostorom na Vratih in Kidričvem trgu

se bo zdaj še Glavni trg zliil v skladno spomeniško in estetsko enoto, v časten spomin borbi in svobodi.

Novo mesto pa praznuje letos tudi pomembni kulturni jubilej — 50-letnico smrti in 125-letnico rojstva velikega »mengoškega Novomeščana« — Janeza Trdine. Dolenjski muzej bo v gradu Gracarjev turn pod Gorjanci, kjer je Trdina napisal veliko svojih del, uredil in odprl spominsko sobo, »Trdinova knjižnica« pa bo izdala knjigo Trdinovih še neobjavljenih zgodb: Rože in trnje, v redakciji Janeza Logarja, v spomin žrtvam osvobodilne borbe naših narodov pa prevod Goranove pesnitve »Jama«.

BRALCI NAM PIŠEJO

Počasna voznja, čeprav je most nov

Lani 29. novembra je bil na progi Podbrdo — Nova Gorica, na prometni odprti nov železniški most čez Sočo v Ajbi pri Kanalu. Od tega dne dalje gre ves promet preko tega mostu. Čeprav pa je most popolnoma nov in s posebnim za reden promet, kljub temu vsi vlaki vozijo preko njega le z zmanjšano hitrostjo, česar potniki ne morejo razumeti. Vzrok počasna voznja je namreč v tem, da sta na obeh straneh mostu vgrajeni kretalci, po katerih je s progo povezan še stari most, ki je le nekaj metrov oddaljen od novega in je predvideno, da ga bodo porušili. Do takrat pa kretalci ne morejo odstraniti, ker jih bodo uporabljali pri odvozu starega materiala, ki ga bodo pridobili pri rušenju mostu, česar pa do sedaj še niso pričeli delati. Ni naš namen posegati v operativno in plan dela železnice, mnenja pa smo, da bi bilo vendarle koristno, da bi most, ki ga več ne uporabljajo in ki tudi kazi zanesljivost okolice, čimprej odstranili. S tem bi odpadla nepotrebna počasna voznja preko novega mostu, hkrati pa bi pridobili nekaj materiala, ki bi ga lahko s pridom uporabili kje drugje. —j.

Novi slovenski grobovi na tujem

Umrli so: v Clevelandu Marina Unehč, roj. Roje, stara 65 let, doma iz Zuzemberka in Franc Mariniček st. doma iz Cerklja na Dolenjskem, v White Valleyu Marija Gutman, stara 68 let, doma z Vrhnike, v Springfieldu Janez Furlan, star 76 let, doma iz Trbovelj, v Syzenu pa Ana Romovič, rojena v Ameriki.

L. V.

Izboljšati delo in osnovati nove mladinske organizacije

Sklep udeležencev mladinske konference v Konjicah

V Slovenskih Konjicah je bila minuli teden prva mladinska konferenca, ki so se je udeležili izvoljeni delegati iz vseh štirih občnih bodoče konjske komunne. Prišlo je nad 60 mladincev in mladink iz večine mladinskih organizacij, le iz Vitanja jih ni bilo, ker jih je oviral velik sneg. O dosedanjem delu je govoril sekretar iniciativnega komiteja tov. Taksar, o bodočih nalogah pa sekretar OK LMS tov. Gradšnik iz Celja.

Na celotnem področju bodoče konjske komunne je sedaj devet mladinskih organizacij, v katerih je 248 članov. Seveda je precej mladine še izven organizacije, saj je samo v podjetjih in tovarnah zaposlenih preko 260 mladih ljudi, z vajenci pa približno 330. V tem številu še ni všteta vaška mladina.

Med organizacijami nekatere ne opravljajo svojega dela. Med te spadajo organizacije v Konjicah, Vitanju in Skomerju. S tem seveda ni rečeno, da mladina v teh krajih ne dela, saj na primer v Konjicah sodeluje lepo število mladih ljudi pri TVD Partizan, pri Svobodi in drugih društvih. Organizacije v teh krajih le pravega vodstva niso imele ter tako

tudi uspehov ni bilo. Na konferenci so tudi ugotovili, da v nekaterih krajih in podjetjih organizacije sploh ni. Tako na primer v Stranjicah, v Škalcah, Spitalu ter v lesnem obratu v Slov. Konjicah. V teh krajih so pa še pred leti bili delavnimi mladinski aktivni. Na konferenci so sklenili v prvi vrsti vključiti čimveč mladine v mladinsko organizacijo v krajih, kjer le-ta še obstoji, ter ustanoviti nove tam, kjer so možnosti za ustanovitev.

Nekateri navzoči so se tudi pritoževali, da ponekod v podjetjih in tovarnah nimajo pravega razumevanja za njihovo delo. Zlasti velja to za nekatere delavske svete in upravne odbore. Tudi o mojstrih so dejali, da nekateri še vedno svoje znanje ljubosumno čuvajo. Zato so predlagali, da je treba upravnim odborom in delavskim svetom podjetij naročiti, naj se v bodoče še bolj zanimajo za delo mladine, naj še bolj skrbje za njeno usposabljanje in podjetja naj bi s stipendijami omogočila študij nadarjenim dijakom.

Novoizvoljeni enajstčlanski komite bo skrbel za uresničitev te konference.

Mladina v Melju mora postati delavnejša

Mladinska organizacija v Melju v Mariboru je šele ob nekajkratnih brezuspešnih poskusih lahko izvedla svojo letno skupščino. Pa še tokrat je bila udeležba kraj pčiča. Precej kmde pri tem ima tudi prejšnji odstavka več ko pol leta. Premalo podpore so nudile mladini tudi druge množične organizacije. Zato so na skupščini mladinci sklenili, da bodo svoje delo v celoti izboljšali s sistematičnim političnim delom med mladino. Pritegniti bodo v LMS še vse neorganizirano mladino, saj je na tem področju vsega približno 150 mladincev in mladink. Vendar pa ne moremo reči, da je bila mladina povsem neaktivna. Okoli 20 mladih ljudi dela v Svobodi »Slava Klavora«, preko 30 se jih udeležuje v športu in telesni vzgoji. Veliko veselje pa imajo tudi za namizni tenis in šah, manjka jim pa primerni prostori. Novi odbor bo pač moral biti sposobnejši v organizacijskem delu in se tesneje nasloniti na množične organizacije in društva.

Oddajna in sprejemna postaja, spomenik in cesta na Pohorju

Planinsko društvo v Mariboru bo letos namestilo v Ribniški koči na Pohorju in v svojih prostorih v Mariboru UKV, radijsko oddajno in sprejemno postajo. Tako bodo vzpostavili zanesljivo zvezo s to oddaljeno planinsko postojanko. Na koči na Završevem vrhu bodo odprli spominsko ploščo Lackovemu odredu, pri Mariborski koči pa bodo postavili spomenik padlim borcem NOV. Prav tako bodo uredili avtomobilsko cesto od Pesnika do Ribniške koče. Po šolah, v obratih in na terenih pa predvidevajo zanimiva predavanja o planinstvu s sklopičnimi slikami.

Prekupčevalci z lesom obsojeni

Glavni obtoženec Jože Kamerički obsojen na 16 let strogega zavora in 2 leti omejitve državljskih pravic

Maribor, 15. marca. Odkriveno desetine dni razpravi je Okržno sodišče v Mariboru danes izreklo kazen Kameričkiemu in 35 njegovim sodelavcem, ki so povzročili ogromno škodo Delavnici železniških vozil Kidrič v Mariboru ter manjšo škodo kmetijskim združenam Trnovlje in Hoče in še drugim.

Vodja škodljive skupine je bil Jože Kamerički, bivši nabavilac lesa in oglja pri Delavnici železniških vozil, sodelavec pa je našel pri skladiščnikih podjetja, pri podjetju »Les« v Ptujju, pri trgovskem podjetju »Zeleznice« v Mariboru, pri kmetijskih združenjih, ki so se bavile z lesno trgovino in med žgalci in prodajalci oglja.

Družbeno premoženje so si prilastili tako, da je predvsem Kamerički s pomočjo nekaterih skladiščnikov v Delavnici železniških vozil ustvarjal mesten način. V skladišču so prihajale manjše količine lesa in oglja, kot je bilo označeno na dobavnici, ali pa je bil lesa Kamerički prodal drugemu podjetju, dobljeni znesek pa si je delil s sodelavci. Pri dobavah oglja so nekateri dobavitelji izstavili račune za oglje, ki ga niso dobavili. Delavnica železniških vozil je nakupovala dve milijona dinarjev več kot je dejansko preplačila. Tako pridobljeni denar sta si navadno delila

dobavitelj in Kamerički na polovico. Glavni obtoženec Jože Kamerički je bil obsojen na 16 let strogega zavora in dve leti omejitve državljskih pravic. Bivši skladiščnik v Delavnici železniških vozil Ferdinand Volmajer, ki je knjižil večje količine, kot jih je dejansko prevzemal ali odposiljal, je dobil 6 let strogega zavora, drugi skladiščnik v tem podjetju Edvard Pemč je dobil 4 leta, ostali sodelavci v podjetju pa manjše kazni.

Med znanimi sodelavci je dobil največjo kazen Jože Repa, bivši direktor podjetja »Les« v Ptujju, in sicer osem let strogega zavora ter dve leti omejitve državljskih pravic, bivši poslovodja skladišča »Les« v Središču Franc Zamuda je bil obsojen na 1 leto in 6 mesecev, bivši vodja lesnega oddelka pri Kmetijskih združenjih Trbnje, Viktor Peruš, na dve leti, bivši upravnik Kmetijske zadrugre Prevalje Jože Zupane na 1 leto in 2 meseca, uslužbenec iste zadrugre Franc Sušnik na 1 leto, upravnik Kmetijske zadrugre Benedikt Janez Elbi na 3 leta in 6 mesecev in bivši direktor trgovskega podjetja »Zeleznice« v Mariboru na 1 leto strogega zavora. Večje zaporne kazni so še dobili: Vinko Ribič 1 leto in 6 mesecev, Franc Frangeš prav toliko, Jože Ledelj 1 leto. Ostali obtoženec so bili obsojeni na manj kot eno leto zavora, nekaterim pa je bila kazen odložena pogojno. P.

Advertisement for Hotel Vicki Baum in Sangaj, featuring a stylized logo and the name of the hotel.

DOKTOR YUTSING ČANG

Stari učitelj je pogledal Yutsinga skozi naočnike, njegovo visoko čelo so pokrivala brazde, da je bilo podobno njivi. »Kaj vidiš Konfucij o sinovih dolžnostih v desetem poglavju Hsio Cing?« je vprašal. Ker je Yutsing odprl usta, ne da bi odgovoril, je začel recitirati kar sam.

»Pet dolžnosti mora dober sin izpolnjevati do svojih staršev. V vsakdanjem življenju jih mora spoštovati. Skušati mora — Yutsing? — skušati mora —?«

Izenadna se je oglasila modrost, ki jo je bil nakopičil Yutsing v svojem šestletnem trebuhu. »Skušati mora osrečiti jih v vsakem oziru, zlasti pri jedi,« je intoniral v učenčevem drdanju. »Posebno pozornost jim mora posvečati, če so bolni. Zelo naj bi bil žalosten, če mu umrjejo. Svojim rajnikom staršem mora prinašati žrtve z največjo svečanostjo. Če izpolnjuje te dolžnosti v celoti, lahko rečemo, da je storil, kar lahko stori sin.«

Z rokami, potisnjenimi v rokave, je deček nihal naprej in nazaj v taktu klasičnih besed. Prihajale so kar same iz njegovih

ust, kajti naučil se jih je bil dobro na pamet in med recitacijo je lahko mislil na druge reči. Singong mu je bil obljubil zmaja, rumenega zmaja z resničnimi očmi. Veter je pihal od zahoda, celo tu ga je bilo čutiti, drevesa na dvorišču so se lahko majala. »Mogočnejši mož naj ne bo ponosen na svoj visoki položaj, če pa stoji nižje od drugih, naj nikar ne pokaže nezadovoljstva. Če je kot uradnik ponosen in ošaben, tedaj — tedaj —«

Recitacija je zamrla na Yutsingovih ustnicah; prihajal je od zmaja, na katerega je mislil, nazaj v razred in bolščal v spoštovano osebo svojega učitelja. Stari učitelj je udaril s pahljačo po mizi in pomagal zataknjeno poglavje potisniti čez hrib: »tedaj kmalu uniči sebe in svojo družino. Če ni zadovoljen z nižjim položajem, tedaj se lahko spozabi in zagreši nepoštena dejanja. In če stori kaj proti javnemu mnenju, tedaj postane predmet napadov. Če dela zlo na ta način, tedaj ne more veljati za dobrega sina, čeprav nudi svojim staršem vsak dan bogate pojedine.«

V duetu sta pela učenec in učitelj predse, ne da bi razumela besede. Nadaljevala sta, na vrsto je prišlo pet kazni, in Yutsing je postal pozoren šele, ko je začel učitelj pripovedovati zgodbo o Wu Mengu, ki je živel za dinastije Čin in ki je bil tako reven, da on in njegovi starši niso ob posteljah imeli mreže proti moskitom. »Njegovi starši so se pogreznil v spanje. Napadale so jih milijarde moskitov. Tedaj pa se je Wu Meng, deček osmih let, slekkel in zaklical: »Jas se vas ne bojim. Imam pahljačo, pa je nočem uporabiti, niti pobijati vas z rokami. Ležal bom zelo mirno, vi pa me pikajte, kolikor hočete.«

Yutsing je poslušal to zgodbo in si skušal zapomniti besede v pravem vrstnem redu; podzavestno se je začel praskati po

koščenih rokah pod rokavi, kjer so ga bili opikali moskiti. Vtem ko je stari učitelj recitiral kar naprej, je postal Yutsing zaspan, tako da se je komaj premagoval, da ni zadremal. S tretjega dvorišča sta se razlegala škripanje lutnje in visok — umetno nosljajoč glas ljudske, ki je pela:

Ljudje, ki me poznajo, mojega srca dele bridkost, kdor pa ne pozna me vprašuje: koga iščeš?«

Bila je ena blagorodnih priležnic uglednega moža, njegovega očeta. Yutsing je videl, kako so jo v zastri nosilnici prinesli v hišo. Očetove priležnice so stanovale v stranskem paviljonu, tako da jih spoštovani Yutsingovi materi ni bilo treba gledati, če se je izprehajala po dvorišču pred svojimi sobami. Tudi Yutsing je bil radoveden in rad bi jih bil videl; vratar mu je pravil, da so lepe ko sanje. »Sanje niso lepe,« je odgovoril pametno, kajti često se mu je sanjalo o liscih in duhovih, o ženskah brez nog, ki so ga hotele zadaviti. Ko je bil še manjši, je Naimah spala z njim v postelji, in če je v spanju zakričal, je odpela svojo obleko in ga stisnila na svojo dobro, rjavo, zvesto kožo. Odkar se je bil začel učiti iz štirih knjig, je mati opozarjala, da je možki in da se ne sme bati. Toda njegova teta, sprejela v isti hiši, je prihajala k njemu, sedela pri njem, mu pripovedovala stare zgodbe in ga božala po ramah, dokler ni znova zaspal. Imela je roke ko borove veje, hodila je sklonjena naprej in čudovito sključena. »Veslo —« je govorila in vzdihovala. Od tete je Yutsing zvedel za življenje čolnarjev in za revščino.

KULTURNI OBZORNIK

PETA PREMIERA GLEDALIŠÇA SLOVENSKEGA PRIMORJA V KOPRU

Georges Roland:

ŠTIRJE ZA VOLANOM

Sodobna francoska komedija z aktualnim motivom prehaja v tradicijo ne toliko zaradi svojstvene, vroče današnje tematike (saj so tudi Amerikanci pokazali marsikaj za nimvega,) marveč zlasti zaradi načina, s kakršnim pristopajo k problemu, ki so lastni obdobju po drugi vojni. Manj znan je pisec pod imenom Georges Roland. Njegova komedija »Obdelujmo v miru svoje vrtove« v prevodu Jara Dolarja, ali — kakor jo je za koprsko izvedbo smiselno prekrstil režiser Fran Žižek — »Štirje za volanom« je izvrstno komponirano delo, ki v okviru konferenc »štirih velikih« duhovito, malce ujedljivo in ob pritegnitvi skoraj nujnih simboličnih figur skuša prikazati (in seveda obsoditi!) prepotentnost hladne vojne. V komediji nastopajo šoferji štirih delegatov, francoskega, ruskega, angleškega in ameriškega, vsak z drobnimi človeškimi in pomembnejšimi političnimi karakteristikami svoje države. Jasno je (ali pa ni!), da se Roland ni pravočasno utegnil izogniti črno-beli opisnosti, toda — delo je postavljeno v leto 1945, in verjetno ne mnogo več kakor leto dni za tem ustvarjeno. Dejanje je postavljeno v enotno sceno, in sicer v prostor za sužničad na gradu d'Estompierre nedaleč od Pariza, kjer se šoferji sestajajo in v medsebojnih razgovorih in žolčnih (in duhovitih) obtožbah spremljajo — in komentirajo — konference njihovih štirih delegatov v gornjem nadstropju. Potem zrela, markantna Micheline, oskrbnica gradu, ki računa na donosno kavarnico, dva otroka, hranilno knjižico in na Andréa, francoskega šoferja. Nazadnje še tri nedogane osebe, po vsej verjetnosti pa simboli. Naj jih naštejemo po vrsti: najprej simpatični, belolasi grajski vrtnar Jože, ki v prologu pravi, da so ga tam imenovali Josef, drugod zopet Joza itd. Torej: podoba, inkarnacija spodnjih milijonov, ljudstva, ki je na svoji grbi čutilo posledice obeh svetovnih vojn. Potem mlada Simone, učlovečeni golob miru, ob kateri štirje šoferji — v tem hipu prav tako simboli! — najdejo skupen pogovorni jezik. Toda Simone mora proč, kajti ponjo je prišel Mož s plaščem, mračna podoba fašizma, ki se kljub mirovnim konferencam ponovno prebujna v dejavnost.

Z gostovanja Burgtheatra v ljubljanskem gledališču: Ifigenija (Liselotte Schreiner) in Orest (Albin Skoda) v ponedeljkovi uprizoritvi Goethejeve dramske pesnitve

di svojske zunanosti še najbolj primerna za to izredno subtilno simbolično podobo. Ko bo svoj očitni napor pred publiko sprostil, bo sama na sebi dognala uglasitev v skupni igri.

Od štirih šoferjev na prvem mestu omenjam izredno naravno in karaktersko svojsko igro Clama Snyderja in osebi mladega Janeza Klavdija, ki že danes kaže vse elemente bodočega komika. Tudi Toneta Albrehta angleški šofer Bernard G. Smith je bil v značaju, pregibu in gesti smiseln in simpatičen. Ivo Pustinar, šofer francoskega delegata, je — če odštejemo nepopolno poznavanje dikcije — v smislu režijske zasnove bil dovolj markanten in elastičen, kakor se to Francozu kaže tudi v situacijski igri sproščen, vendar pa bi si želeli več, če hočete, espija, več v drobnih mišičnih in gestikulativnih prvinah pogojenih igralskih naporov, ki se bodo verjetno pokazali v nadaljnjih predstavah. Karlo Marsel je upodo. bil rožatega, malce karikiranega ruskega šoferja Alekseja Smirnova. Lahko bi bil bolj umirjen, kljub temu, da je režija terjala ekstremnosti, to pa vendar ne krati Marselu dobrega uspeha in lepega podajanja.

Moža s plaščem, mračno, simbolično, v tekstu celo nekam pridvigljeno podobo je z uspehom odigral Albin Penko, ki bogati svoje podajanje z lepim, zvočnim glasom in izredno dognano dikcijo. Na zad-

njem mestu omenjam vrtnarja Jožeta, prav tako simbolično vlogo, nekakšnega »vezalca« in tolmača osnovnega motiva, ki je bil poverjen mlademu, talentiranemu igralcu Jožetu Zalarju. Njemu je zlasti lastna izredna toplina, skoraj čustvena iskrenost in — velika in pomembna vrhina za mladega igralca! — zgljedna preprostost interpretacije.

Za zaključek: prej ko slej je moralo Gledališče Slovenskega Primorja spoznati, da bo svoje delo lahko v umetniškem smislu obrusilo in obogatilo le s pritegnitvijo dobrih režiserjev, kajti ansambel je mlad, razen maloštevilnih izjem brez prave strokovne izobrazbe in s prakso nekaj let. Ves kolektiv je do neke

mere premostil dilematske manjre, potreben pa je še trgeda študija in — veliko dela.

Uredništvu »Gledališkega lista« pa na tem mestu svetujem, naj se izogiba priobčenju »pisem s terena« in komentarjev, ki so pisani v tonu insinuiranj na račun nekakšnih »samozancev«, »nekompetentnih članov, priobčenih z legitimacijo kritikov«, v resnici pa očitno podtaknjeni listom z rušilnimi tendencami, in tako naprej. Potem pa — verjetno kot primer kompetentnosti — objavljaj spodbudno pismo s terena, ki govori o »umetniških užitkih« ter o predstavah, ki »sta v splošnem (?) zelo ugajali in sta bili odlično podani.« Gledališka publika je ugleden, včasih kar preveč natančen seizmograf za ugotavljanje uspehov nekega ansambela. Ne kaže pa tega glasu zamenjati s pravnimi nameni kritičnih poročil. Kajti, če se oziramo po takih »kompetencah«, ali bi na deskah koprškega gledališča lahko sploh nastopali ljudje, ki nimajo Akademije za igralsko umetnost?

MILAN LINDIČ

Izredna seja Glavnega odbora Zveze DPD »Svoboda«

Ljubljana, 15. marca. Danes ob 11. se je v Delavski knjižnici zbral Glavni odbor Zveze DPD »Svoboda« na izredni seji, posvečeni spominu na petdesetletnico »Ljudskega odra« v Trstu.

Kratek slavnostni govor je imel tovariš Ivan Regent, predsednik Zveze Svobod in eden od ustanoviteljev Ljudskega odra. Tov. Regent je v nekaj stavkih očrtal delovanje in pomen, ki ga je ljudski oder imel za Primorsko in vso Slovenijo, zatem pa je na delo in izkušnje Ljudskega odra navezal sedanje delo Svobod in današnje kulturno-prosvetno življenje nasplo.

»Danes — je dejal tov. Regent — se mora delavski razred bolj kot kdajkoli doslej zavedati potrebe po izobrazbi. Sedanja kultura, kultura delovnega ljudstva bi morala biti višja od vseh dosedanjih kultur, in to tudi mora postati že zato, ker bo slonela na vsem, kar je naprednega in velikega ustvarilo doslej človeštvo. To naj bo kultura bratstva med narodi, humanizma, lepote in umetnosti. Najlepsi in najtrajnejši spomenik vseh naših dosedanjih naporov naj postane nova družba, ki jo danes ustvarjamo.«

MEDNARODNI SAHOVSKI TURNIR V MAR DEL PLATI

V petih kolih pet zmag Ivkova

Mar del Plata, 15. marca. V petem kolu mednarodnega sahovskega turnirja v Mar del Plati je Ivkova premagal Letelierja (Čile), Gligorića pa je remiziral s Szabom. Ostali rezultati: Najdorf 1:0, Toran — De Grief 1:0, Pachmann — Kligoras 1:0, Wexler — Rosseto 1:0, Flores — Dodero remi, Panno — Bauza prek. V četrtem kolu pa so bili doseženi tiše rezultati: Najdorf—Pachmin 1:0, Szabo — Wexler 1:0, Panno — De Grief 1:0, Ivkova — Dodero 1:0, Rosseto — Letelier 1:0, Kligoras — Gligorić 1:0, Piznik — Toran remi, Bauza — Flores remi.

SAHOVSKO PRVENSTVO SZ

Smislov in Geller delita prvo mesto

Moskva, 15. marca. Danes se je v Moskvi končalo XXII. prvenstvo Sovjetske zveze. V zadnji prekinjeni partiji je Antošin premagal Gellerja v 81. potezi. Na ta način sta si prvo mesto podelila Jefim Geller in Vasilije Smislov. Po pravih bosta morala odigrati dvoboj šestih partij za naslov prvaka SZ.

KOŠARKA Tekmovanja »Balkanski pokal« letos ne bo

Tekmovanja košarkarjev Grčije, Turčije in Jugoslavije za »Balkanski pokal« letos ne bo, čeprav je bilo predvideno maja v Beogradu. Košarkarska zveza Grčije je prosila, da se termin preloži na junij, zaradi sodelovanja njenega vojaškega moštva na tekmovalju vojaških moštvo članic Atlantskega pakta. Ker pa so vsi termini v juniju zasedeni, je Košarkarska zveza Jugoslavije morala letošnje tekmovalje odpovedati.

VESTI IN DOGODKI

SMUCANJE Polda spet pred Zidarjem in Rogljem

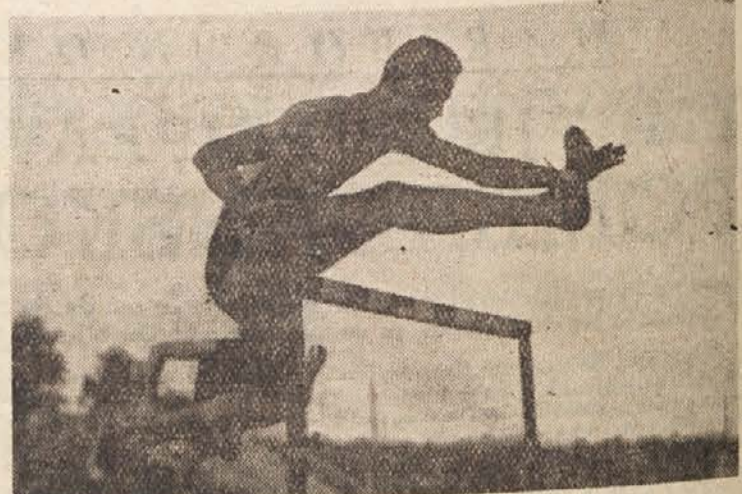
Črna, 15. marca. Na tekmovalju v smučarskih skokih, ki je bilo večeraj na 50-metrski skakalnici v Črni, je zmagal državni prvak Janez Poldaj z 223 točkami (skoka 46, 47,5) pred Zidarjem z 214 (45,5, 47), Rogljem 215,5 (45,5, 45,5) in drugimi.

BRANK — ODRED

V četrtek, 7. marca bo na stadionu Odreda zanimiva nogometna tekma med kompletnim moštvom Branika iz Maribora in domačim Odredom. Moštvo Odreda bo nastopilo v najmočnejši postavi. Pričetek tekme je določen za 16. ure. Vstopnina: 60 din, za dijake in vojske 30 din.

SAH Trifunović povabljen v Buenos Aires

Beograd, 15. marca. Veleposlanec dr. Trifunović je dobil poziv za sodelovanje na mednarodnem turnirju v Buenos Airesu. Turnir organizira »Club Argentino de Ajedrez« za petdesetletnico obtožja. Isti klub je leta 1927 priredil tudi dvoboj Aljehin —

Stanko Lorgjer — član Kladivarja — četrti na prvenstvu Evrope

S SKUPSCINE ATLETSKEGA DRUŠTVA KLADIVAR

LETO NAJVEČJIH USPEHOV

Društvo ne potrebuje subvencij — Letos več atletskih prireditev na podeželju — Atletski svet — edinstvena oblika samouprave športnega društva

Atletsko društvo Kladivar je eno najboljših atletskih društev v državi, njegovi atleti pa so v minulem letu uspešno nastopili tudi na atletskih stadionih doma in v tujini in dosegali lepe uspehe. Lani je društvo praznovalo petletnico nadvse uspešnega delovanja, hkrati pa je atletski kolektiv mladih in prizadevnih Celjancev dosegel največji kvaliteten vzpon. Pred dnevi so se v društveni dvorani zbrali aktivni člani, političnih organizacij, predstavnikov celjskih podjetij, športnih društev in klubov. Predsednik društva Fedor Gradišnik je v po-

ročilu seznanil navzoče z opravljenim delom društva v minulem letu z nekaterimi pomanjkljivostmi in tudi z nalogami za tekoče leto.

Društvo ima 220 aktivnih atletov, najlepši atletski stadion v Sloveniji, društveni dom in najnovejšo pridobitev — sauno. Kljub velikim izdatkom se je društvo uspešno razvijalo brez vsakršnih subvencij. Razen tega je junijska poplava lani povzročila na društvenem stadionu nad tri milijone škode, kar pa je bilo z izdatno pomočjo športnih društev in drugih društev v dobri meri popravljeno. Ker bo Kladivar letos prirejal na podeželju več atletskih prireditev kot dolej, so tudi določili v ta namen potrebno voto. Prav tako bo društvo v letošnjem letu posvečalo večjo skrb vključevanju delavske mladine v atletske vrste. Zavedajo se, da je edino množično pogoj za kvaliteten izbor atletskega naraščanja. Za še boljše vzgojo kadrov bodo med drugim spet uvedli društveno univerzo, boljše treninge in drugo. Za usmerjanje društvenega dela bo usmerjen skrbel novi Atletski svet, ki ga sestavlja 11 aktivnih svetov in 9 funkcionarjev društva. Tak samoupravni organ je novost v vodenju športnih društev.

Atletski Kladivarja so lani nastopili na 72 atletskih prireditvah, od tega na 27 doma in 45 zunanaj. V tujini je društvo zastopalo 8 atletov na sedmih prireditvah, doseženi uspehi pa so prav gotovo vsem dobro znani. Razen tega so Celjani v minulem letu dosegli 6 jugoslovanskih in 131 slovenskih rekordov.

Novi Atletski svet je vsekakor porok, da bo društvo tudi v letošnjem letu doseglo še večje uspehe. F. K.

Capablanka za naslov svetovnega prvaka

Furnir se bo začel 17. aprila. Na njem bosta sodelovala naša moštra Gligorić in Ivkova, verjetno pa tudi večina igralcev, ki so sedaj na turnirju v Mar del Plati.

PLAVANJE Honved preložil gostovanje v Beogradu

Beograd, 15. marca. Playalci Honveda: svetovni rekord na 100 m smetljček: Tumpke, evropski rekord na 100 m prosto Nyeki in odlična mlada playalca Keteši in Lavota so preložili svoj prihod od marca na julij. Skupno s playalci bo prišlo tudi vaterpolo moštvo Honveda. Playalci in vaterpolisti Honveda bodo gostje Partizana.

VSEAMERIŠKE IGRE Range (ZDA) skočil v daljino 8.03 m

Mexico City, 15. marca. Na drugih vseameriških igrah je v nogometu Argentina premagala Venezuelo s 5:0 (3:0).

Na atletskem tekmovalju je Amerikanec Roselyn Range skočil v daljino 8,03 m, kar je dosedaj tretji rezultat na svetu v tej disciplini.

Tudi brez letališča gre

Trboveljski Aeroklub si je postavil močne temelje za nadaljnji razvoj

V komaj dveh letih dveh letih si je Aero klub v Trboveljah pridobil s svojim delom ne le simpatije vsega prebivalstva, ampak je zbral v svojih vrstah številni mladi rod, ki se z navdušenjem posveča tej tehnični in športni panogi. Čeprav zdaj v zasavskem revirju še nimajo svojega leta-

veja se bo v prihodnje še hitreje razvijala, ker bo klub organiziral modelarsko delavnico ter poskrbel za modelarskega inštruktorja, ki bo z večjo roko vodil mlade člane Aerokluba, ki se bodo potem prek tega osnovnega znanja povzpeli vse višje v letalski in padalski izobrazbi in izurjenosti. Ob pomoči Aerokluba »Ljubljana«, ki je nesebično odstopil trboveljskim letalcem jedralna in motorna letala, so vidneje napredovali zlasti jedralci, ki so lani opravili nad 400 polstev.

VELIKO ŠTEVILO PADALCEV

V trboveljskem Aeroklubu najbolj preseneča število padalcev, ki so opravili že precej skokov ter vidneje sodelovali celo na proslavi na Ostrožnem. V klubu si vodilni člani prizadevajo, da bi vse padalce vzgojili tako, da bi ne bili večji samo odskokov iz letal, ampak da bi vsak padalec dobro obvladal tudi streljanje, fotografiranje in radiotehniko. Na ta način skušajo vzgojiti tisti najvišji in najzposobnejši tip padalca, ki bo oborožen z vsem tehničnim znanjem.

LETALIŠČE BI LAHKO ZGRADILI

Navzile neugodnim vnanjim pogojem si je Aeroklub zelo prizadeval, da bi svojo dejavnost kar se le da

približal vsemu prebivalstvu. V tem je posebno uspel, ko je priredil ob 100-letnici trboveljske občine letalski letmiting, ki ga je gledalo nad 5000 ljudi. V improvizirani obliki so priredili izkoristili teren na Naspah. Ob tej priliki se je izkazalo, kjer bi bilo prav tu obstoja letališča, čeprav bi bila gredati letališča s precejšnjimi stroški dela zvezana z zemeljskim delom. Ker zaradi večjih zemeljskih delov ni verjetno primernejša prostora, bo mogoče najti v teh ozkih dolinah, ki se je treba vztrajati na tem, da se prav tu v prihodnosti zgradi letališče, ki bo dalo Aeroklubu osnovni pogoj za njegovo nadaljnje delo, bo pa hkrati lahko tudi praktičnega pomena v našem naglo se razvijajočem civilnem letalstvu.

PRVI LETOSNI MODELARSKI TECAJ

Tudi v letošnjem letu je Aeroklub, ki ga vodi predsednik Franc Kralj, začel z aktivnim delom. Prvkar prireja nekaj tečajev za teoretični pouk, v katere vabi čimveč mladih, ki hrepenijo po letalskem udeleževanju, najprej pridobiti potrebno osnovno teoretično znanje, brez katerega si ni moč pridobiti najvišje praktične veščine.

Tri zabave s prvenstva v Ravnah

JAVLJA UKV

Tekmovalje v Ravnah je bilo povsem »modernizirano«. Stali smo na cilju in čakali tekmovalce. Nenadoma smo zaslišali: »Javlja se kontrolna postaja... javlja se UKV... tekmovalci 31 je prešel kontrolno postajo...« Priluhnilo smo in potem vprašali, od kod so Ravenčani najeli radio-oddajne postaje s kratkimi valovi. »To so pa naši radio-amaterji,« je bil odgovor.

GOTOV DENAR

Polda se je tokrat prvič peljal skozi Savinjsko dolino. Naredila je nanj silen vtis. Presenetili so ga visoki stogi hmeljskih natičev in zelo se je zanimal, če je Savinjska dolina tudi poleti zelo bogata. Ko pa je vlak zapeljal med gozdove, jih je občudoval in kar takoj postal pravi logar.

»Oh, kako fest bi bilo tukaj jagati. Gotovo je dosti živadi. Pa les, kako je bogat. Tukaj je gotov denar,« je dejal.

Da, Janez Poldaj je pravi sin gozdnov in kar zaživi ob pogledu nanje. Sklenil je enkrat oditi v Savinjsko dolino, da si jo dobro ogleda. Ta prilžnost ga čaka že prihodnje nedeljo, ko bo najbrž skakal na Ljubnem.

BELAJ = »BELAI«

Celjanica Malčič je bila med članicami favoritinja za državno prvakinjo. Pa ima dvojno smolo. Piše se namreč Belaj, kar v turškem jeziku pomeni nesreča. In štela deklica »nesrečnega« imena je zaimela tolikšno smolo, da je zloimila smučko in morala odstopiti od tekmovalja. Da Belaj je »belai«...

Dirigent Mladen Jaguš v Ljubljani

Na današnjem koncertu Slovenske filharmonije bo dirigiral prvič v Ljubljani gost iz Zagreba, Mladen Jaguš. Naprosili smo ga, da bi nam odgovoril na nekatera vprašanja. Iz odgovorov vam posredujejmo nekaj podatkov, ki bodo zanimali vse ljubitelje glasbe.

Rojen leta 1921 v Sunji, je končal Mladen Jaguš gimnazijo v Sisku ter glasbeni študij (kompozicijo, dirigiranje pri prof. Znanu) na Muzični akademiji v Zagrebu, kjer je diplomiral leta 1949.

Ze kot študent je bil čisto nagrajen z zveznicami in republiški nagradami Na Studentskem glasbenem festivalu v Zagrebu je prejel zveznico in republiško nagrado za koncert Studentskega pevskega zbora, na istem festivalu se prvo nagrado za orkestralno dirigiranje.

Mladen Jaguš se uspešno udeležuje že od leta 1949, ko je nastopil mesto dirigenta Komornega rajdkega zbora v Zagrebu. Leta 1952 je bil premeščen na zagrebško Opero, kjer deluje kot dirigent še danes. V zadnjem času se uveljavlja tudi kot dirigent simfoničnih koncertov Državnega simfoničnega orkestra v Zagrebu.

bu. Tako v operi kot na simfoničnih koncertih zanja lepo uspehe.

Število koncertov, ki jih je pripravil s komornim zborom Radia Zagreb, je kaj obsežno. Morda največji uspeh je dosegel leta 1950 s koncertom v okviru »Glasbenega festivala« v Opuzi ter z izvedbo Mendelssohnove oratorije »Elija« v Zagrebu.

Poleg dela v Operi, ki se mu zasedaj največ posveča, ga najbolj veselijo dele na simfoničnem področju ter z večjimi vokalno-instrumentalnimi skladbami.

Povabilu Slovenske filharmonije se je zelo rad odzval ter sestavil program, ki je zahteven — zahteven predvsem zato, ker je stilno in po tekstu tako raznolik. Zelo je bila dolga težka naloga pripraviti program, toda s pomočjo članov zbora, o katerem se je Mladen Jaguš izrazil zelo pohvalno, tako glede glasovnega materiala kot glede svežine in navdušenja za delo, je uspešno rešil nalogo. Končno je še dirigent Mladen Jaguš izrazil svoje mnenje, da bi bilo prav, da bi se zbor Slovenske filharmonije pojavil s svojimi dirigenti kmalu tudi pred zagrebško publiko.

DNEVNE NOVICE

Razpis izdelave predmetov za razstavo v čast 10-letnice osvoboditve Ljubljane in rojstni dan maršala Tita...

Prosvetno društvo »Pavel Morgan« v Ljubljani, Vodnikov trg 5-I, prireja tromesečni tečaj italijanskega jezika...

PREDAVANJA

Združenje rezervnih oficirjev terena »Oskar Kovačič« vabi na predavanje ki bo v četrtek, 17. marca ob 19.30 v dvorani Doma SZDL na Dolenjski cesti 35 (zadnja tramvajška postaja)...

KONCERTI

Na današnjem koncertu za rdeči abonma dirigira Mladen Jagušič iz Zagreba. Na sporedu so skladbe Lassa Donatija, Jajca, Mendelssohna, Brahmsa, Lisinskega, Mokranjca, Debussyja, Lajovica in Golovca...

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA Sreda, 16. marca ob 20: Ustinov: »Trobi, kakor hočeš. Abonma E. Cetrtak, 17. marca ob 20: Ustinov: »Trobi, kakor hočeš. Abonma D. Petek, 18. marca: Zaprti. Sobota, 19. marca ob 20: Ustinov: »Trobi, kakor hočeš. Abonma C. Nedelja, 20. marca ob 15: Golia: »Princeska in pastirček. Izven in za podeželje: ob 20: Ustinov: »Trobi, kakor hočeš. Izven in za podeželje.

OPERA Sreda, 16. marca ob 19.30: Verdi: »Ples v maskah«. Gostovanje Rud. Franca. Abonma red F. Cetrtak, 17. marca ob 15: D. Svara: »Preseren«. Zaključena predstava za VII. gimnazijo v Ljubljani. Petek, 18. marca ob 15.30: Verdi: »Ples v maskah«. Abonma red Petek popoldanski. Gostovanje Rudolfa Franca. Sobota, 19. marca ob 19.30: Strauss: »Nekdanje svednosti«. Stravinski: Lisica zvitoropka; Gotova; Simfonično kolo. Balet. Abonma U. Nedelja, 20. marca ob 15: Verdi: »Ples v maskah«. Zaključena predstava za okraj Kamnik. (V prodaji bo še večje število vstopnic od sobote dalje pri operni blagajni.)

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža Sreda, 16. marca ob 20: C. A. Puget: »Srečni dnevi«. Izven. Cetrtak, 17. marca ob 20: John van Druten: »Grlice glas«. Abonma LMS. Sobota, 19. marca ob 20: Mira Mihelič: »Zlati oktobers«. Izven. Nedelja, 20. marca ob 20: Mira Mihelič: »Zlati oktobers«. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom Sreda, 16. marca ob 20: D. Dobričanin: »Skupno stanovanje«. Komedija. Red A. Vstopnice so tudi v prodaji. Ker pri obeh dosedanjih predstavah izvrstno uspele komedije »Skupno stanovanje« mnogo obiskovalcev ni dobilo vstopnic, jih kupite že v predprodaji v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 22-860.

Umri so v Ljubljani Bitene Ana, upokojenka. Pogreb bo danes ob 15. uri. Peršin Jože, tesar. Pogreb bo danes ob 16. uri na Zalah.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za sredo, 16. marca Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00 17.00, 19.00 in 22.00. 5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Pregled tiska - 6.35 Domače napeve izvajajo Planinski očetki, Tri Polonce in Miško Baranja s svojim ansambлом (Prenos iz Maribora) - 7.10 Jutrarnji orkestralni spored - 7.30 Gospodinski nasveti - 7.40-8.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 11.00 Radijski kolektor - 11.05 Glasbena medigra - 11.15 Solska ura za nižjo stopnjo: a) Levstik in njegove otroške pesmi; b) Kristina Brenkova: Zlati želod - radijska igrice (ponovitev) - 11.45 Slovenske narodne pesmi poje Branika Strgar, s harmoniko spremlja Avgust Stanko - 12.00 Kmečjski nasveti - 12.10 V tričetrtinskem taktu - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Jezikovni pogovori (ponovitev) - 13.15 »Za prijetno popoldne« - 14.00 Gledališče in filmi: Pavle Golobič: Novi filmi - 14.10 Medlodje za razvedrilo - 15.15 Igra trijo Jožeta Kampla - 15.30 Solska ura za višjo stopnjo (ponovitev) - Gerriet E. Ulrich: Tračnice skozi pušava (radijska slika o gradnji pušavske železnice v Saoudski Arabiji) - 16.00 Glasbena medigra - 16.10 Utrinki iz literature: Ernest Hemingway: Deset Indijancev - 16.30 Zeleli ste - poslušajte! - 17.10 Naši in inozemski solisti pred mikrofonom - 18.00 Ljudje med seboj - 18.15 Glasbeni mozak - 18.30 Mednarodna radijska univerza - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave - 19.45 Claude Debussy: Pelleas in Melisande, opera v 5 dejanjih - 22.15-23.00 UKV program: Nočni koncert - 23.00-24.00 Oddaja za tujino na valu 27,1 m (Prenos iz Zagreba).

VESTI IZ KRANJA

PRESEKOVNO GLEDALIŠČE KRANJ Sreda, 16. marca ob 20: Joseph Kesselring: »Arzen in stare čipke«, komedija v treh dejanjih. Premiera. - Red premierski in izven. Vstopnice so še na razpolago. Petek, 18. marca ob 20: Joseph Kesselring: »Arzen in stare čipke«. Red B in izven. Vstopnice so še na razpolago. Sobota, 19. marca ob 20: Saroyan Sartre: »Glejte, Amerikal!« Gostovanje v Radovljici. Nedelja, 20. marca ob 16: Joseph Kesselring: »Arzen in stare čipke«. Izven in za podeželje.

VESTI IZ KOPRA

GLEDALIŠČE SLOV. PRIMORJA KOPER Sreda, 16. marca ob 20: G. Roland: »Stirje za volanom«. Gostovanje v Postojni. Cetrtak, 17. marca ob 20: G. Roland: »Stirje za volanom«. Gostovanje v Ilirski Bistrici.

Uprava »LJUJSKE PRAVICE« posluje za stranke neprekinjeno od 7. do 17. ure, v nedeljah pa od 10. do 12. ure

ZELEZARNA RAVNE - tovarna plemenitih jekel RAVNE NA KOROŠKEM takoj sprejme v službo:

KADROVIKA ZA VZGOJO KADROV (tehnično vodstvo raznih tečajev) - Kandidat mora imeti učiteljske ali dokončano srednjo šolo. VEČ KVALIFICIRANIH KLJUČAVNICARJEV, STRUGARJEV IN REZKARJEV Nastop takoj! - Plača po tarifnem pravilniku.

PODJETJE ZA PRENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE »ELEKTROPRENOS« SARAJEVO, BRANKOVA 48, telefon 24-63 razpisuje natečaj za:

upravnike trafo postaj 110/35 KV za BiH Pogoji: Elektro-inženir s 3-letno prakso, elektrotehnik z 8-letno prakso ali mojster-električar s 15-letno prakso

obratovodje trafo postaj Pogoji: Elektrotehnik s 5-letno prakso ali visoko kvalificirani električar z 10-letno prakso

stikalce Pogoji: Elektrotehnik s 3-letno prakso, električar s 6-letno prakso

Plača po tarifnem pravilniku ali po sporazumu. Stanovanje zagotovljeno. - Ponudbe z opisom dosedanje zaposlitve pošljite na naslov podjetja. - Ponudbe sprejemamo do 1. aprila 1955. 8058

Oglašujte v našem listu!

VESTI IZ MARIBORA

Dežurna lekarna v sredo, dne 16. marca 1955: lekarna »Studenti«, Gorkega ulica 18.

KINO PARTIZAN: Ital. film: »Dekleta s španskega trga«. UDARNIK: Angleški film: »Odvedeni«

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Sreda, 16. marca ob 19.30: Anderson: »Ivana iz Lorraine. Red C.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE, Petek, 18. marca ob 19.30: John van Druten: »Grlice glas«. Gostovanje v Zalcu. Sobota, 19. marca ob 19.30: Shakespeare: »Hamlet«. Izven. Nedelja, 20. marca ob 15.30: Shakespeare: »Hamlet«. Izven. Torek, 22. marca ob 20: Friedrich Forster: »Sivec«. Premiera. Premierski abonma in izven. Cetrtak, 24. marca ob 20: Friedrich Forster: »Sivec«. Abonma red Cetrtak in izven. Petek, 25. marca ob 15: Friedrich Forster: »Sivec«. I. šolski abonma. Sobota 26. marca ob 20: Friedrich Forster: »Sivec«. Abonma red Sobota (delavski) in izven. Nedelja, 27. marca ob 15.30: Friedrich Forster: »Sivec«. Abonma red Nedelja in izven. Opozarjamo občinstvo iz okoliških krajev na nedeljsko popoldansko predstavo Hamleta. Zvezze z vlakom so ugodne. Začetek večerne predstave Hamleta je točno ob 19.30.

DROBNI OGLASI

STIRI CREVARSE DELAVCE, kvalificirane, išče za stalno zaposlitev »Vojvodina Koops, Novi Sad, Ložionička 10, telefon 30-79. Nastop takoj. Plača po sporazumu. Javite se osebno ali pisмено. 8079 SLUŽBO DOBE takoj 4 ključavničarji in 4 mizarji. Ponudbe na »Elsan«, Begunje pri Lescah. 945 MESTO LABORANTA na Fizikalnem inštitutu razpisuje Dekanat medicinske fakultete v Ljubljani. Pogoji: matura na gimnaziju, oz. na Srednji tehniški šoli in opravičena vojaška služba. Pravilno kolkovane in opremljene prošnje je treba vložiti na dekanatu, Vrazov trg št. 4-I. 989

PRODAM ENODRUŽINSKO HIŠO, komfortno 4 in polsobno stanovanje s plinom in kopalnico ter 600 m² vrta. Ponudbe na upravo Ljudske pravice pod »Na lepem kraju v Ljubljani«.

ZAMENJAM komfortno enostanovanjsko, enonadstropno vilo v Mariboru za enakovredno vilo v Ljubljani. Ponudbe na oglasni odelek Ljudske pravice pod »Komfortna«.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Angleški film »Smeh v raju«

Tednik samo pri zadnjih dveh predstavah. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Alastair Sim. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOČA«

Francoski barvni film »Grof Monte Cristo«

II. del. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 15 dalje. - V glavni vlogi Jean Marais in Lia Amanda.

KINO »UNION«: Francoski barvni film: »Grof Monte Cristo« I. del Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Jean Marais in Lia Amanda. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 8 dalje.

JESENICE: »RADIO«: Italijanski film: »Rim ob 11. uri«. Predstavi ob 18 in 20. - »PLAVZ«: Ameriški film: »Otroci Evrope«. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »SLOGA«: Ameriški film: »Slavolok zmage«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Ingrid Bergman in Charles Boyer. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

CELJE: »UNION«: Brazilski film: »Razbojnik«. Predstavi ob 18 in 20. »DOM«: Ameriški barvni film: »Scaramouches«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.

KINO »LITOSTROJ«: Angl. barvni film: »Melba«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred predstavo.

KRANJ: »STORZI«: Premiera ameriškega filma: »Samo naša«. - V glavni vlogi Ann Blyth in Farley Granger. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Nemški film »Dvojčki«

Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na programu samo tri dni.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film »Rdeče nebo nad Montano«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Samo še danes in jutri.

KOLPORTERJE ali KOLPORTERKE

za prodajo našega lista sprejme podružnica »Ljudske pravice«, Kranj, Titov trg 22

CINKARNA CELJE sprejme

večje število fizično močnih in zdravih nekvalificiranih delavcev v starosti od 20-45 let v stalno službo

Javiti se v personalnem oddelku podjetja C-94

Zavod za gospodarsko planiranje LR Slovenije

razpisuje za potrebe znanstveno raziskovalnega dela v ekonomsko analitičnem sektorju

17 mest s fakultetno izobrazbo

z možnostjo specializacije (industrija, rudarstvo in energtika, kmetijstvo, gozdarstvo, promet, uslužna dejavnost: gostinstvo, obrt, trgovina itd., osnovna sredstva, gradbena dejavnost, investicije, potrošnja: proizvodnja in neproizvodnja, gospodarski odnosi z inozemstvom, narodni dohodek in njegova delitev, delovna sila, stanovanjsko gospodarstvo, komunalno gospodarstvo in razvoj naselij, prosveta, kultura, zdravstvo).

Pogoji: Fakultetna diploma (ekonomska, pravna ali ustrezna druga). Aktivno znanje vsaj enega od jezikov: angleški, nemški, francoski ali ruski. Veselje do znanstveno raziskovalnega dela s pripravljenostjo za stalno se posvetiti temu delu; izkaz o dosedanjem znanstveno raziskovalnem delu se ne zahteva.

Zvanje in plača se določijo po uredbi o plačah v prosvetni znanstveni stroki. Ponudbe s kratkim življenjepisom in z navedbo zanimanja za specializacijo pošliti na Zavod za gospodarsko planiranje LRS najkasneje do 31. marca 1955. Ponudbi priložiti izkaz o dosedanjih plačah.

988

UNIVERZA V LJUBLJANI SPOROČA, DA JE UMRL NJEN BIVŠI PROFESOR ing. TEODOR GRUDINSKI OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM SPOMINU

TIVATSKO PRIVREDNO PREDUZEČE ZA PROMET PREHRAMBENOM I INDUSTRIJSKIM ROBOM - TIVAT (BOKA KOTORSKA) razpisuje natečaj za šefa računovodstva Ponudbe s podatki o strokovni izobrazbi ter dosedanjih praksi dostavite najkasneje do 25. marca 1955. Plača po tarifnem pravilniku. 8061

Prodamo kompletno levo kretnico za industrijski tir Kretnica je v dobrem stanju »ISKRA« tovarna za elektrotehniko in finomehaniko KRANJ 999

List izdaja časopisno založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/III, telefon št. 39-181 - Notranjepolitična - gospodarska rubrika telefon št. 21-613 in kulturna rubrika telefon št. 21-887, Nazorjeva ulica 10/II - Uprava: Kopitarjeva ulica 2, telefon 39-181 - Telefon za naročnino in oglase št. 31-030 - Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din - Čekovni račun pri NB 6011-T-19, poštni predal 42 - Tisk tiskarne »Ljudske pravice« - Poštnina plačana v gotovini - Rokopisi se ne vračajo

Rešitelji mnogih človeških življenj

V Londonu je v petek umrl Alexander Fleming, ki je leta 1929 po naključju odkril penicilin

Kratko smo poročali, da je umrl sir Alexander Fleming, veliki dobitnik človeštva, saj je odkril eno najučinkovitejših sredstev proti raznim nevarnim boleznim, penicilin. Umrl je v svojem stanovanju v Londonu, star 75 let.

Fleming je odkril penicilin leta 1929. To važno odkritje pa je prineslo človeštvu blaginjo šele v drugi svetovni vojni. Penicilin je doživel v zadnjih letih vojne edinstveno zmagovalno v Flemingu so leta 1944 povzdignili v plemiški stan. Leta 1945 je dobil Nobelovo nagrado za medicino in mnoge univerze so ga počastile s častnim doktoratom, sloveča društva znanstvenikov pa s častnim članstvom. Zanimivo in značilno je, da Fleming ni imel od svojega odkritja nobene denarne koristi.

MARLJIVI DEČEK IZ ŠKOTSKE

Fleming se je rodil v škotski kmečki družini, ki je imela razen njega še 7 otrok. Ze v zgodnji mladosti je okusil bedo. Po končani osnovni šoli se je, kakor njegovi

starejši bratje, napotil v London s trehulhom za kruhom. Več let se je preživljal kot kurir neke ladijske družbe. Če je le mogel, je kaj prihranil, da bi lahko pozneje študiral. Eden izmed njegovih starejših bratov se je po enaki trnovi poti dokopal do zdravniškega poklica. Mladi Alexander je vneto posnemal svojega brata. Šele ko mu je bilo 21 let, je začel študirati medicino. Študiranje se je lotil s tolikšno vneto in tolikšno škotsko žilavostjo, da je končal univerzo z zlato kolajno. Po prvi svetovni vojni je postal dr. Fleming raziskovalec in kmalu je dobil stolico za bakteriologijo. Leta 1929, ko je odkril penicilin, je bil že ugleden znanstvenik, nikakor pa ne sloveč.

SREČNO NAKLJUCJE S PLESNIJO

Ko so Fleminga leta 1945 odlikovali z Nobelovo nagrado, je pripovedoval zgodbo svojega odkritja. »Po prvi objavi bi bil lahko trdil,« rekel, »da sem prišel z načrtnimi raziskavami in posebno modrimi zaključki na misel, da nekatere plesni ubijajo bakterije. Nihče mi ne bi mogel dokazati nasprotnega. Toda to bi bila čisto navadna laž. Za odkritje penicilina se moram zahvaliti naključju. Edina moja zaslug pri tem je bila, da sem to naključje spoznal in pravilno tolmačil.«

Tistega dne se je Fleming ukvarjal z neko znanstveno nalogo. Med drugim je imel na pisalni mizi kulturo nekaterih bakterij. Ko je eno izmed posod odprl, je moral pasti

na hranivo drobce plesni. Plesen se je hitro razmnožila, da je nastala čela kolonija. To se je najbrž zgodilo že mnogim raziskovalcem pred Flemingom. Nikomur pa ni šinila v glavo misel, da bi takšno kolonijo plesni pogledal pod povečevalnim steklom. Fleming je to storil in opazil, da so bile nastale okrog plesni okrogle cone, da so bile vse bakterije uničene. Iz tega je sklepal, da izloča plesen neko snov, ki ubija bakterije. Tisti hip je spoznal pomen svojega odkritja in v tistem trenutku si je pridobil za-

grozdnega sladkorja razmnoževalo ne na površju, marveč tudi globoko v hranivu. Potem so raziskovalci pripravili 100.000 litrov obsegajočo hranivo in poskus se je obnesel. V enem letu se je proizvodnja penicilina postotila in temu ustrezno je padla tudi cena. V prvem letu množične proizvodnje so izdelali 5 ton penicilina letno, zdaj pa ga izdelajo na vsem svetu že 300.000 letno.

Več sto laboratorijev dela zdaj na izboljšanju tega zdravila ter odkrivanju in kombiniranju novih,

V ameriškem vojaškem laboratoriju za medicinska raziskovanja v Forth Knoxu v državi Kentucky so izdelali aparat, ki je napolnjen z radioaktivnim elementom tulijem in ki oddaja žarke X. Na sliki vaje v prvi pomoči s to napravo

slugo, ki mu jo je človeštvo 15 let pozneje plačalo s tolikšnimi počastitvami.

Sreča je posegla pri tem v igro dvakrat. Vse vrste plesni namreč ne ubijajo bakterij. Samo ena vrsta, tako imenovani »penicillium notatum« izloča snov, ki ubija bakterije. Fleming je ugotovil, za katero plesen gre, in nazval to snov penicilin.

učinkovitejših plesni. Penicilin izdelujejo zdaj v obliki kristalčkov, ki so za mraz in toploto neobčutljivi. Izdelali so celo že penicilin, ki je neobčutljiv za kisline, da ga lahko jemlje človek v obliki tablet. Strokovnjaki so začeli izdelovati tudi mnoge nove preparate s poseb-

nim učinkom, kakor aureomicin, streptomycin itd. Antibiotiki, kakor imenujemo zdaj vsa zdravila iz družine penicilina, so postali strokovno področje medicine. Seveda pa tudi tu ne gre vse tako gladko, kakor bi zdravniki želeli. Nekatere bakterije so proti penicilinu imune, vse bakterije niso enako občutljive za antibiotike. Tudi reklama gre večkrat predaleč in priporoča antibiotike za bolezni, na katere ne vplivajo. Vendar pa lahko mirno rečemo, da se mora že na milijone ljudi zahvaliti za svoje življenje in zdravje antibiotikom in torej tudi možu, ki je v petek v Londonu umrl.

Prof. Fleming je delal skromno in pridno, kakor zmeraj do lanskega leta. Vodil je inštitut za mikrobiologijo v neki londonski bolnišnici. Lani pa je nehal delati v inštitutu, toda ne da bi počival, marveč da bi se rešil administrativnih direktorskih dolžnosti in da bi lahko nadaljeval znanstveno delo v majhnem laboratoriju. Še zadnje dni pred smrtjo se je pridno ukvarjal z znanstvenim delom.

Orjaško letalo

Ameriško letalstvo je naročilo v tovarnah Lockheed velikansko tovorno letalo, ki bo opremljeno z zelo močnimi turbomotorji. Imenovalo se bo »Herkules«. Nosilo bo lahko 20 ton tovora. Gonihi ga bodo štirje turbomotorji z zmogljivostjo 3750 ks.

Oprema za polarne kraje

Deset članov in dve članici posadke potniškega letala družbe SAS, ki leta čez polarne kraje, je za poskušnjo preživel 10 dni v najsevernejšem delu Švedske. Ugotovili so hoteli, kako mora biti človek oblečen, če hoče potovati z letalom nad polarnimi kraji. S seboj mora imeti predvsem šotor, peč in radijski oddajnik.

MALI LEKSIKON

O katerem antičnem mislecu je Marx rekel, da je prvi analiziral obliko vrednosti?

Koliko je stara naša Zemlja in kako so to ugotovili?

V prvem delu »Kapitala«, kjer razlaga znanstveno teorijo blaga in denarja, je Marx poudaril, da je bil Aristotel tisti veliki raziskovalec, ki je prvi analiziral obliko vrednosti, kakor mnoge druge oblike življenja in narave. Veliki grški mislec je jasno dojel, da je denarna oblika blaga samo bolj razvita podoba prave oblike vrednosti, to se pravi izražanja vrednosti blaga s katerim koli drugim blagom. Tako je na primer, da je pet postal ob izmenjavi enako eni kobilji oziroma enako določeni količini denarja, spoznal, da različni vrsti blaga pogojno zahteva nekatera skupna bistva teh vrst blaga, ki omogočajo, da se vrste blaga (postelja in hiša) po vrednosti izenačijo. Aristotel pa je tu obstal in ni mogel razumeti, da je prav človeško delo tisto skupno bistvo vrednosti, in da torej tudi vrste blaga enake vrednosti, uporabljene v proizvodnji različnih vrst blaga, povodnji različni vrsti blaga, vzročajo, da jih lahko izenačimo po vrednosti v izmenjavi. Tega Aristotel ni mogel razumeti, ker je smlela antična družba na suženjskem delu, to se pravi na nenakosti ljudi in njihovih delovnih moči.

Geologi domnevajo, da je minilo dve do tri milijarde let, odkar je dobila zemlja trdo skorjo. To so pokazali različne metode. Najprej so izračunali geologi čas, potreben, da so nastale v vseh oceanih in morjih sodanje količine soli. Potem so ugotovili starost Zemlje na podlagi celotne debeline vseh usledinskih sten in časa, ki je potreben, da so z izžarjevanjem izgubili količina toplote, ustrezajoča skrtašanju zemeljskega premera, kar je bilo potrebno, da so nastale gube, ki jih vidimo zdaj v obliki pogorij. Naposled so ugotovili starost Zemlje tudi po stopinji, v kateri zadevamo na razpadle radioaktivne rudnine v zemeljski skorji.

Ženo pozabil v pragozdu

Ali je angleški raziskovalec dr. Harvey pozabil svojo ženo v brazilskem pragozdu ali pa jo je namenoma pustil tam? S tem vprašanjem se ukvarja londonsko sodišče. Harveyjev spremljevalec dr. W Butterbrum je namreč vložil ovadbo. Znanstvenika sta se skupaj s Harveyjevo ženo in indijanskimi nosači napotila v pragozdove področja Mato Grosso, vrnila pa sta se brez nje.

Dr. Butterbrum trdi, da znanstvenik »e more biti tako pozabljiv, da bi pozabil ženo sredi pragozda in se vrnil brez nje. Po njegovem mnenju se je hotel Harvey ženo odkrižati, ker sta bila postala z dr. Butterbrumom prevelika prijatelja. Gre torej za premissljen umor iz ljubosumnosti. »Neumnost,« odgovarja dr. Harvey, »dr. Butterbrum je imel spalno bolezen in njene posledice čuti še zdaj. Zato se mu večkrat blede, da vidi stvari, ki jih v resnici ni. Res sem nekega jutra navsezgodaj pospravil šotor in se napotil nazaj. Šele čez tri ure sem se spomnil, da je ostala žena v pragozdu. Ko smo se vrnili tja, je bilo taborišče prazno; moja žena je bila medtem brez sledu izginila. Iskali smo jo več dni, toda zaman.«

Sodišče si ne ve pomagati spričo te trditve »raztresenega« profesorja. Če bo hotelo dognati resnico, bo moralo najti Harveyjevo

ženo živo ali mrtvo. Brazilska vlada je že naročila pilotom in posebnim četam, naj jo iščejo na tropičnem področju Mato Grosso. Ni izključeno, da je postala Harveyjeva žena žrtev strupene kače ali kake zveri.

ZA DOBRRO VOLJO

MED PRIJATELJICAMI

»Peter mi zmeraj znova pravi, da sem njegova edina misel.«
»Tako? Potemtakem pa sem ga včeraj videla v kinu z drugo mladijo.«

»Pod vodo lahko plavam, kjer in kadar hočem.«

POZABLJENO CUDEZNO ZDRAVILLO

S tem pa je bil storjen šele prvi korak na zelo dolgi in naporni poti. V začetku ni bilo moč učinkovite penicilinske snovi kemično čisto izločiti in pridobivati v večjih količinah. Več let trajajoči poskusi niso rodili zaželenega uspeha. Šele deset let po Flemingovem odkritju se je kemiku Howardu Floreyju v Oxfordu posrečilo penicilin kemično očistiti in koncentrirati. In 25. maja 1940 je napravil Florey prvi poskus na miših, ki jih je okužil z nevarnimi kulturami bakterij. Miši, ki jih je zdravil s penicilinom, so ostale žive, druge pa so poginile. In penicilin je kmalu postal splošno znano zdravilo, le da je bilo njegovo izdelovanje še zelo drago.

Leta 1942, sredi vojne je začela skupina ameriških raziskovalcev v laboratoriju ameriškega ministrstva za kmetijstvo razvijati metodo za množično proizvodnjo penicilina. Izmed mnogih različnih penicilinskih debel so izbrali eno, ki se je v hranivu iz pšenične moke in

Iranski otroci in tkanje preprog

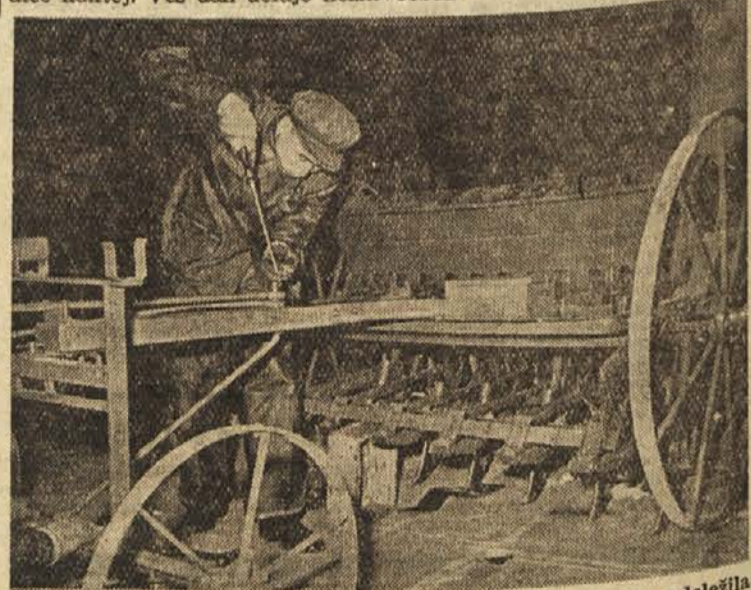
Marsikatera preproga je bila plačana z otroškim življenjem

Iranski otroci morajo tkati preproge in njihovo življenje je vredno manj od teh izdelkov. Mnogi otroci pri tem delu prežgodaj omagajo, njihov izčrpani organizem je podvržen raznim nalezljivim boleznim, zlasti tuberkulozi. Vsako jutro odhajajo na delo in vsak večer prinašajo domov nekaj novčičev za vsakdanji kruh. Otroške radosti, iger in veselja ne poznajo. Poznajo samo delo, boleznin in umiranje.

Haroud je majhen trg v Iranu. Od tod je speljana skozi puščavo železnica. Tu se začneja velika puščava notranjega Irana, puščava soli, v kateri se ne zgane nič drugega, razen vetra, kakor pravi Walt Disney. In tu v okolju peska in smrtonosnega prahu tko otroške roke dragocene orientalske preproge. Brž ko so preproge stekane in oprane, jih pošljejo v Evropo. Otroci delajo v nekak-

nih kavernah. Vse naprave in stroji za tkanje preprog so leseni. Glavniki za česanje surove volne imajo namesto igel pritrjene bodice kaktej. Ves dan delajo nežni

s koščki pljuč. A kaj zato, glavno je, da lastniki dobro zaslužijo. Dnevna mezda pomeni kilogram kruha, skodelico jogurta in nekaj čebul.

Letošnjega pomladanskega sejma v Leipzigu se bodo udeležila tudi podjetja iz Ljudske republike Kitajske. — Na sliki: Montaža sejalnika

deški in dekliski prsti, ves dan pleto grobe podloge in oblikujejo preproge na njih v najrazličnejših barvah in z najlepšimi vzorci. Njihova spretnost je presenetljiva. Mojeer in lastnik podjetja nadzorujeta delo mladih rok, godrnjata, če le kaj ni v redu, izbirata barve, popravljata in izpopolnjujeta vzorec in barve. Dva slepca zelenih oči in od hrast razjedenih glav mešata nekaj v škafu. Čudna mešanica rjave barve je v njem. To je podloga za vegetabilno modro barvo. Barve okrasnih motivov na preproh so čistega arabskega sloga, razvite v loku od rdečkasto modre do najsvetlejšee oranžne in svečlorumene. Rišbe ne kažejo živih figur kakor je predpisano v koranu. Nekatere otroke, stare po 10 do 12 let, že razjeda tuberkuloza, da pljujejo kri, pomešano

Če bi znale orientalske preproge govoriti, bi lahko pripovedovale marsikatero žalostno zgodbo iz življenja iranskih otrok. Povedale bi tudi, da se marsikatera drži kri, da je bila plačana z otroškim življenjem, še preden je prišla v evropsko trgovino.

Desno ali levo

Švedski minister za promet je predložil parlamentu osnutek zakona, po katerem naj bi s plebiscitom ugotovili, ali naj vozijo motorna in druga vozila po desni ali levi strani ceste. Kdaj bo plebiscit, še niso določili. Švedska in Anglija sta namreč s edini evropski deželi, v katerih vozijo vozila po levi strani.

Vlom v Farukovo zakladnico

Prva ločitev v Argentini

V Argentini so imeli ondan prvo ločitev zakonske zveze na podlagi novega zakona, o katerem smo že poročali. Peron je dosegel, da je bil ta zakon uveljavljen, kljub odporu Cerkve. Doslej je namreč veljalo v Argentini kanonsko pravo, po katerem je bila ločitev zakonske zveze izključena.

★ RDEČA ROZA

PIŠE VOJKO NOVAK
RIŠE FRANCE SLANA

85. Letalca sta noč prebila v jami. Ivan pa je še isti večer stopil do Simona in mu povedal o popoldanskem dogodku. »Nemci so v mestu razširili vest, da so vse letalce ujeli,« je rekel Simon. »Res jo, da so dva pripeljali v tukajšnje zaporo. Najbrž so že prej skočili iz letala. Ta dva, ki sta ju vi rešili, sta bila verjetno med zadnjimi. Poskrbel bom, da jih bodo še danes odpeljali na osvobojeno ozemlje. Ti pa skrbi, da bosta imela kaj jesti. Proti večeru pa pridil po mene. Poljal me boš k njima.« »Pridem,« je rekel Ivan in pogledal proti vratom, skozi katera je vstopila Tihca.

86. Ivan je pozdravil še Francija, potem je odšel po opravkih. Ko je bil čez dan z Jožetom pri letalcih, ju je spremljal tudi Piki. Letalca sta bila njenega prihoda nadvse vesela, ker sta že mislila, da ne bo nikogar. Danes so se nekako sporazumeli v nemščini, ki sta jo tudi fanta za silo imela. Zvečer so prišli še Simon, Blaž in Tino. V jasni noči so jih odvedli na javko. Med partizani je bil tudi Martin. Letalca sta se dečkoma dolgo zahvaljevala. Zopet in zopet sta jim stiskala roke. Potem pa sta zavila za partizanski patroljo in se izgubila med smrekami, pozlačenimi od mesečine.

87. Potem so posedli na vrhu hriba. Tam daleč se je vlokla skozi dolino reka, ki je bila videti kakor dolga srobrna nit. Tihca so se pogovarjali v tej nočni tišini o municiji, ki jo bodo fantje pripravili za partizane. Matija je bil ponosen na te fante in najraje bi jih vse objel, tako so mu bili pri srcu. Piki pa je skakljal okoli njih in se potem zapodil v gozd. Ko so se nagovorili, so utihnil. Toda molk ni trajal dolgo. Nočni mir je napolnila tih partizanska pesem, ki je govorila o vsem tistem, kar je bilo v njih samih. Le neradi so se poslovili. Toda klicali jih je nov dan.